

Ěkwo, Pọlu deru nù Ndu Rómu

¹ Ěkwo-ozi ọwaa shi l'ẹka mube Pọlu, bu onye ejeru Kuráyisutu Jisọsu ozi. Ọ bu Nchileke kuru mu te mu buru onye ishi-ozi iya ono, rewaru nù ono.

² Ozi-ọma ono bu iphe Nchileke shihawa l'ọnu ndu nkfuchiru nk'iya kwee ọkwa iya teke teruru etete; bya edekwaa ya phụ edede l'ẹkwo okfu Nchileke. ³ Ozi-ọma ono bu ke Nwatibe iya, bu iya bu Nnajiufu ayi Jisọsu Kuráyisutu. A -bya le ke madzu, ọ bu; bu l'a muru iya; yo buru o-shi-l'eri Dévidi. ⁴ A -bya le ke Nchileke, ọ bu; bu le Nchileke shi l'ike ọphu o gude mee ya; yo shi l'ọnwu teta ọdu ndzu ekoshi l'ọ bu Nwatibe iya.

⁵ Ọ bu iya be Nchileke shi l'ẹka meeru mu eze-iphe-ọma ke te mu buru onye ishi-ozi; duru ndu, shi l'iphe bu mbakeshi duba l'uzo, ẹphe e-shi kweta; meje iphe, e deru l'ẹkwo okfu Nchileke;

⁶ mbu jeye l'unu be ndu Rómu, bu ndu Nchileke kuru t'unu buru ke Jisọsu Kuráyisutu.

⁷ Ọo ya bu le mu ede ẹkwo-wa anu unu l'unu ha le Rómu; mbu unube ndu Nchileke yeru obu bya ekua unu t'unu buru ndibe iya: Te Nchileke, bu Nna; me Nnajiufu, bu Jisọsu Kuráyisutu meeru unu eze-iphe-ọma; yo mekwaaphu t'unu buru l'ẹhu-agu.

Pọlu ekfu k'oje Rómu

⁸ Iphe bụ ivuzọ bụ lẹ mu shi Jisọsu Kuráyisutu l'ẹka ekeleru unu Nchileke l'unu ha; okfu l'e kfuwaru k'ekwekwe, unu kweru kẹ Nchileke kfudzuru iya eliphe mgburumburu. ⁹ L'ọ kwa Nchileke maru lẹ mu anọduje ekfuru iya okfu ẹhu unu: eswe l'enyashi teke mu ekfu anụ iya. Ọ bụ Nchileke ono bẹ mu gude obu mu l'ọ ha ejeru ozi kẹ òzì ozi-oma kẹ Nwatibe iya ono; mbụ Jisọsu. ¹⁰ Mu anọduje ekfu anụ iya t'o gude obu-oma iya mee tẹ mu kabẹ kpata ụzo bya agbaphee unu nta-a. ¹¹ L'ọ kfubekpokwaa ọswa agushi mu agugu ike; tẹ mu l'unu phụ ẹge mu e-me t'iphe-oma, shi Ume-dụ-Nsọ l'ẹka rube unu ẹka. Ọo ya bụ; mu eshi l'abyabya ono, mu a-bya ono mee t'obu shihu unu ike. ¹² Iphe, mu ekfu bụ l'ekwekwe, unu kweru e-me t'obu shihu mu ike; ekwekwe nke mu emekwaaphu t'obu shihu unu ike. Ọo ya bụ; ayi eshi ẹge ono yeru onwayi ẹka.

¹³ Iphe unu a-maru; unwunna mu; bụ l'ọonoduje agụ mu tekenteke tẹ mu bya agbaphee unu. Obenu lẹ keshinu teke ono by-eye nta-a b'o nweleruphu iphe akpọshije mu abyabya. Mu atụ-buje lẹ mu a-bya ẹge mu a-haru ndu ndu-unu kfubutaru Kuráyisutu ẹge-a mu ekfukwa iya phụ lẹ mba ọdo, ẹ-ta bụdu ndu Ju-wa. ¹⁴ Mu jikwa onyemonye ọbule ụgwo ozi-oma ono. Mu ji iya ndu eme mbeke; jiru iya ndu eme imọswa imọswa. Mu ji iya ndu maru ẹkwo; jiru iya ndu ẹ-ta madụ ẹkwo. ¹⁵ Ọ bụ iya kparu iphe ọogu mu agugu tẹ mu bya ezikwaaphu unubẹ ndu ọphu nọ lẹ Rómu.

Ike ọphu Nchileke gude adzọ ndiphe

¹⁶ L'iphere ozi-oma ono, mu ezi ono ta adukwa mu. O kwa ozi-oma ono bu ike ophu Nchileke gude adzo iphe bu ndu woru onwephe ye Kuráyisutu l'eka. O gude iya voru uzo adzo ndu Ju; ndu e-ta budu ndu Ju etsota ephe. ¹⁷ L'o kwa ozi-oma ono; be Nchileke gude ekoshi ege ndiphe e-shi dobe eka ndoo l'ifu iya. Ege ndiphe e-shi dobe eka ndoo ono; te nwekwa iphe odo; gbahaa oworu onwonye ye Kuráyisutu l'eka; kwe nk'iya; shi l'odungu jeye le ikperazu. Bu iya bu ege e deru iya l'ekwo okfu Nchileke; su: "L'onye woru onwiya ye Nchileke l'eka; shi ege ono dobe eka ndoo a-dzukwaru."*

*Madzu kpoo-gbaa;
be ikpe Nchileke nmaru*

¹⁸ Iphe Nchileke e-gude oke ehu-eghughu iya mee ndiphe b'o shi l'imigwe koshiwa; mbu oke ehu-eghughu le ndiphe kporu yeba Nchileke ebo-ebo l'afu; l'eme ejo ememe. Ephe gude ejo ememe, ephe eme arushi okpobe okfu ono arushi. Mbu le Nchileke a-gwa ephe ochi; ¹⁹ okfu l'iphe ke Nchileke, gbaru madzu l'amama be doru ephe enya ohuma; kele Nchileke koshiru iya ephe l'onwiya. ²⁰ Keshinu teke Nchileke meru mgboko be madzu shikwa l'iphe Nchileke meshiru; maru egbe onye Nchileke bu, bu iya bu le te egudejedu enya phu iya. O bu oswi-okfu le te egudejedu enya phu iya; obu le madzu gudewa uche-obu iya maru l'ike iya, nyiberu anyibe ta agvudu agvugvu; temanu bu l'o bu yebedua gedegede bu Nchileke. Oo ya bu l'ephe

---

* **1:17** 1:17 Hab 2:4.

ta agofughedu. ²¹ Lẹ madzụ machacharu a lẹ Nchileke nọ; l'ọ gbaru tẹ aakwabeje iya ugvu; keleje iya ekele. Obenu l'ẹphe ta akwabẹdu iya ugvu l'ọ bụ Nchileke; ọphu ẹphe ekele-jedu iya ekele iphe oome. Iphe gbe mechia nụ; bụ l'egomunggo sweshihuru ẹphe; ọriri ẹphe abụwaru iphe mmanụ. To nwehe iphe edojekwadu ẹphe ẹnya; obu agbahụwa ẹphe tsụbalangu. ²² Ẹphe gude kẹ l'ẹphe sụru l'ẹphe maru iphe; gbe akakpọoru ọburu ndu eswe. ²³ Ẹphe woru ugvu, ẹ gẹga kwabẹ Nchileke ono, a-nọ gburu jeyewaru ono tutehu atutehu; bya bya abalahaaru ntẹkpe ẹja; mbụ ntẹkpe, a pyigbaaru; yọ dū l'ọ bụ madzụ, ẹ-ta dūdu teke ọo-nọ-be; ọdo bụ; yọ dūphu l'ọ bụ nwenu, ẹphe l'eli; ọdo bụ anụ; ọdo bụ agwọ.

²⁴ Ọo ya kparu iphe Nchileke paru ẹphe haa t'ẹphe melahaa ẹjo ememe, bụ iphe agụ obu ẹphe; ẹphe awata ome ẹjo ememe, rehuru erehu; ẹphe lẹ madzụ ibe ẹphe awata ogude ẹhu ẹphe eme onwẹphe ẹjo ememe. ²⁵ Madzụ adube ọbaru iphe Nchileke keru ekeke ẹja; akwabẹ iya ugvu; gbe haa Nchileke ono, meshiru iya nụ ono; mbụ onye ọ gbaru kẹ t'ayi tuje ẹpha gbururu jeye lẹ tutu yoyo. Ono kwa ẹge ọ dū. Ọo ya bụ lẹ madzụ woru iphe bụ oswi-okfu kẹ Nchileke ye l'azu; gbe kweta iphe ọphu bụ ẹjo-ire.

²⁶ Yọ bụru iphe ono kparu iphe Nchileke paru madzụ haa; ẹphe awata ọji tototo; eme iphe, dū ideyideyi. Kẹ t'unwanyi hajẹ ojekfu unwoke, bụ iphe Nchileke gude kee ẹphe; wata ojekfu unwanyi ibe ẹphe! ²⁷ Ọ kwaphu ẹge ono bẹ unwoke haru ojekfu unwanyi, bụ iphe gbaru ẹphe;

ẹ̀gu ojekfu unwoke ibe ẹ̀phe anọduje enwu ẹ̀phe raphuraphu l'ọ̀ bụ ọ̀ku l'ẹ̀hu. Nwoke yẹle nwoke ibe iya awata azeze. Ẹ̀phe adubenu ọ̀phu uru, gbaru ẹ̀phebe ndu egomunggo sweshihuru l'ẹ̀hu ẹ̀phe.

²⁸ Keshinu ndiphe te kwedu ọ̀maru iphe bụ ọ̀kpobe okfu kẹ Nchileke; Nchileke aparu ẹ̀phe haa; ẹ̀phe arilaha ọ̀riri, ẹ-te nwedu ishi; melaha iphe, ẹ-ta gbadu ẹ̀phe l'ememe.

²⁹ Ọ̀phu ọ̀ dudu egbe ẹ̀jo ememe; mẹ iphe ẹ-te vudodu nhamunha, ẹphe te medu; k'ọ̀phu o tsuboru ẹ̀phe ẹ̀hu etsubo ebushihu ebushihu. Ẹ̀phe ajitsua tototo t'ẹ̀phe naa iphe, ẹ-ta budu nk'ẹ̀phe; edoberu ibe ẹ̀phe ọ̀kpoma nshi. Ẹ̀nya-kfurukfuru akaria ẹ̀phe ẹ̀ka l'ẹ̀hu; ẹ̀phe egbu ọ̀chi; esephe okfu; l'agho-phe ugho; buru ndu ẹ̀jo-obu; l'asụ asụ. ³⁰ Ẹ̀phe ekfujeru ibe ẹ̀phe ẹ̀jo okfu-azụ; buru ndu Nchileke du ashị; l'egudeje obu-ọ̀ku eme ibe ẹ̀phe ẹ̀jo iphe-iphere; buru ndu eku onwẹ̀phe ekuku; l'asa nsasa. Ọ̀ bụlephu ẹ̀ge ee-me mee ẹ̀jo iphe bẹ ẹ̀phe anọduje ari; ọ̀phu ẹ̀phe 'ekwejedu ome iphe nne mẹ nna ẹ̀phe kfulu. ³¹ Ẹ̀phe bụ ndu, ewotaje iphe du mma gube iya ẹ̀jo iphe; ẹ̀phe azu gbururu l'ẹ̀jo iphe bụ iphe du mma; ọ̀phu ọ̀ dudu iphe ẹ̀phe kweru ukwa iya, ẹ̀phe emeje. Ẹ̀phe te nwedu obu-oma l'ẹ̀ke ibe ẹ̀phe no; to du onye ẹ̀phe aphujeru imiko. ³² Ndu machacharua l'obu ẹ̀phe iphe bụ uche-obu Nchileke; maru lẹ ndu eme ẹ̀ge ono bẹ Nchileke e-kpe nkfugbu, bụ iphe gbaru ẹ̀phe. Ẹ̀phe machacharua ẹ̀ge ono l'emekwa iya phu. Ẹ̀ to bụlekwa l'ẹ̀phe eme iya l'onwẹ̀phe; ẹ̀phe gbe azujekwa gbururu lẹ ndu, eme ẹ̀ge ono eme

ọhuma.

2

Ikpe Nchileke nmaru onyemonye ọbule

¹ Ọo ya kparu iphe mu sūru l'ẹ tị gọfukwa nggūbe onye ọphu anma onye ọdo ikpe l'obu; m'o -ruhuru; ị buru egbe onye ngunu. Ọ bu iphe ono, iikfu l'ime obu ngu l'onye ọdo meru eji; sū l'ikpe iya nmaru iya ono bẹ nggūbedua gudekwaphu ọnu ngu anmakwaphu onwongu ikpe iya; kele nggūbedua, ekpe ikpe emekwaphu iphe ono, ịnma onye ọdo ikpe iya ono l'onwongu gēdegede. ² Ịi-sūkwa mu ru: L'iphe ayi maru bu l'ẹge Nchileke gude ekpe ikpe l'anma ndu, eme ẹge ono ikpe bẹ vudo nhamunha. ³ Okishi-oma! ?I tubesu lẹ teke ịnmaje ndu eme egbe iphe ono ikpe; gbe l'emekwa iya phu l'onwongu; ?i tubesu l'ii-nahụ ikpe kẹ Nchileke tọo. ⁴ ? T'i wotaru eze àgù ono, ha nshinu, Nchileke eme ono akpọ ẹbo-ẹbo l'afu? ?Iiri lẹ Nchileke bu onye eswe; kẹ l'ọbuje; madzụ -mee ẹjo iphe l'o meru iya; yọ paru iya haa; l'ata nshi nshinu? Tị madzụ l'iphe kparu iphe Nchileke anọduje emeru ngu àgù àgù bu l'oome t'ị taa onwongu uta iphe dụ eji, iime; ghaa umere lakfuta iya. ⁵ Obenu lẹ nta-a b'i nweru ẹjo ọkpoma; kwefu ike; k'ọphu àgù, Nchileke eme te emedu ngu t'ị taa onwongu uta. Ọo ya bu lẹ iime t'iphe-ẹhuka nke ngu ka nshinu mbọku ikpe ono, Nchileke e-koshi oke ẹhu-eghughu iya; mẹ ẹge ikpe nk'iya dụ, bu iya bu ikpe iya ono, vudo nhamunha ono. ⁶ Mbọku ono bẹ Nchileke

e-bukwa onyemonye ọbule nggo l'ẹge gbaru iphe o meru. ⁷ Ndu taru nshi ọdọ eme iphe dọ mma; kebe ẹhu achorẹ Nchileke jaa ẹphe ajaja; kwabẹ ẹphe ugvu bẹ ọo-nu ndzọ gbururu jeye; mbu ndu keberu ẹhu achorẹ ndzọ ọphu ẹphe a-ọdọ, ẹphe ta anwuhuhedu anwuhu. ⁸ Obenu lẹ ndu ono, bu ndu kwefuru ike ono; mbu ndu ono, ẹ-ta ngadọ nchi l'okpuberu okfu ono; mbu ndu gbe buru iphe ẹphe etso bu iphe ẹ-te vudodu nhamunha; ndu ono bẹ Nchileke a-zube oke ẹhu-eghughu iya ono, ha nshinu ono. ⁹ Iphe bu ndu, eme ẹjo iphe bẹ oke ọtsu-egvu a-byakfuta; Nchileke emee; ẹphe ejee iphe-ẹhuka. Oo-vuru ọzo nukushi iya ndu Ju; ẹmanu ndu ẹ-ta budu ndu Ju etsota iya. ¹⁰ Obenu l'iphe bu onye eme iphe dọ mma l'ifu Nchileke bẹ Nchileke a-ja ajaja; kwabẹ iya ugvu; bya emee; ẹhu adọ iya agu gbururu jeye lẹ tutu yoyo. Oo-vuru ọzo meeru iya ndu Ju; ẹmanu ndu ẹ-ta budu ndu Ju etsota iya. ¹¹ Kele Nchileke ta adọdu onye oole ẹnya l'ifu.

¹² Iphe, bu onye ẹ-ta madu ekemu Mosisu; mee iphe dọ ẹji bẹ Nchileke a-nma ikpe; ẹphe a-laa l'iyi m'o -ruhuru; ẹphe ta ma ekemu. Iphe bukwanu ndu Ju, bu ndu maru ekemu gbe emelee iphe dọ ẹji bẹ Nchileke e-gudekwaphu ekemu ono nmaa ikpe. ¹³ L'ẹ to bukwa ndu anuje ekemu lẹ nchi bẹ bu ndu doberu ẹka ndoo l'ifu Nchileke; ọ kwa ndu eme iphe ekemu kfuru bu ndu Nchileke a-gu lẹ ndu doberu ẹka ndoo. ¹⁴ Lẹ teke ọ bu lẹ ndu ẹ-ta budu ndu Ju, bu iya bu ndu ẹ-ta madu ekemu Mosisu bẹ egudeje uche ẹphe eme iphe ekemu kfuru; to dọ

iya b̄unu l'ẹ̀phe ekoshi l'ẹ̀phe maru iphe gbaru ẹ̀phe l'ememe; m'o -ruhuru; ẹ̀phe ta ma ekemu Mósisu. ¹⁵ Umere ẹ̀phe ekoshi l'iphe ekemu k̄furu b̄e Nchileke dewaru l'obu ẹ̀phe. Tẹ̀manu b̄e egomunggo ẹ̀phe anọ̀dujekwaphu ekoshi iya ẹ̀phe; keshinu ọ̀phu ọ̀riri ẹ̀phe anọ̀duje anma ẹ̀phe ikpe; l'ahajẹ̀kwaruphu aharu ẹ̀phe enge l'ugbo lanu ono. ¹⁶ Mbọ̀ku ono, Nchileke e-kpe ikpe ono b'oo-shi Kurá̄yisutu l'ẹ̀ka kpee madz̄u ikpe iphe madz̄u asumije l'egomunggo. O b̄u iphe ozi-oma ono, mu anọ̀duje ezi unu ono k̄furu ndono.

Ndu Ju; ẹ̀phe l'ekemu Mósisu

¹⁷ A bya l'ẹ̀hu ngḡubedua, b̄u onye Ju: iitu onwongu onye Ju bya eworu obu ye l'ome ekemu unu; bya egude ọ̀nodu nggu lẹ̀ Nchileke asa nsasa. ¹⁸ I maru iphe b̄u uche-obu Nchileke; ekemu iya ekoshije ngu iphe gbaru ngu l'ememe; m̄e iphe ẹ̀-ta gbadi ngu l'ememe. ¹⁹ I maka-hawaru l'i b̄u onye edu ndu ishì; bukwaruphu iphoro kẹ̀ ndu ọ̀phu nọ̀ l'ọ̀chi. ²⁰ Ngḡu aburu onye akpọ̀ziru ndu eme eswe ọ̀zo bya aburu onye ezi ndu d̄u l'ọ̀ b̄u unwegirima iphe. O doru ngu ẹ̀nya l'i maru ekemu Nchileke, b̄u iya b'i shi tuko ọ̀kpobe iphe gbaru madz̄u l'amama lẹ̀ kẹ̀ Nchileke tuko maẹ̀bekotar. ²¹ Oo ya b̄u; keshinu ọ̀phu iinoduje ezi ndu ọ̀do iphe; ?b̄u ngunu kparu iphe ẹ̀ tii zidu onwongu ngḡubedua. Ngḡube onye ara iya arara t'ẹ̀ b'e ezijeshi iphura; ?tii zikwanu iphura ngḡubedua. ²² Ngḡube onye ekfu t'ẹ̀ b'e erijeshi ogori; ?tii rikwanu ogori ngḡubedua? Ngḡube onye ono,

agbùru nte tũphee; ?tii jejekwanu ozita iphe e doberu l'eze-ũlo, a kpũgbaaru nte l'iphura?
²³ Nggũbe onye ono, asa nsasa lẹ Nchileke tũru ekemu doberu ngu ono; ?tii nõdujekwanu emebyishi ekemu ọbu emebyishi; gude iya eme Nchileke iphe-iphere? ²⁴ L'e dekwaru l'ẹkwo okfu Nchileke; sũ: "Ndu ọhodo, bũ iya bũ ndu ẹ-ta bũdu ndu Ju ekfubyishi Nchileke; yọ bũru umere unubẹ ndu Ju kparu iya."

²⁵ Uru nõkwa l'obu útsù bũ oswi-okfu; ọbu l'ọ kwaphu m'ọ -bũru l'iimejee iphe ekemu kfulu. Ọ -bũru lẹ ìinoduje emebyi ekemu emebyi bẹ nggu l'onye ẹ-te budu útsù zẹkwaa l'oshi lanũ.
²⁶ Ọ kwaphu ẹge ono b'ọ dũ onye ẹ-te budu útsù. Teke onye ẹ-te budu útsù emewa iphe ekemu kfulu bẹ Nchileke a-gũkwa iya phũ l'onye buru útsù. ²⁷ Ọo ya bũ lẹ ndu ono, ẹ-ta bũdu ndu Ju; ẹphe te bu útsù ono a-nma unu ikpe; unubẹdua, bũ ndu Ju; nweru ekemu, e deru l'ẹkwo; bya ebua útsù; gbe l'emebyikwaphu ekemu ọbu emebyi. ²⁸ Lẹ madzũ bũ onye Ju ta bũkwa l'ọo l'a bũ iya l'ẹnya ndiphe. Obu útsù ta bũ ọphu e buru l'anũ ẹhu, eegude ẹnya ele.
²⁹ Ọkpobe onye Ju kwa onye bũ iya nũ l'ime onwiya. Obu útsù ọphu bũ iya nũ ta bũkwa ọphu e buru; okfu l'ọo iphe e deru l'ẹkwo ekemu tẹ eebuje. Obu útsù ọphu bũ iya nũ kwa ọphu e buru l'ime ọkpoma onwonye; mbũ ọphu Ume Nchileke buru madzũ l'ime ọkpoma onye ọbu. Egbe onye ono ta bũkwa madzũ ajajẹ iya ajaja; ọ kwa Nchileke bẹ ajajẹ iya nũ.

3

¹ ?Búkwanu ngunu bẹ onye Ju gude ka onye ẹ-ta búdu onye Ju mma? ?Nanúkwanu uru, nọ l'obu útsù? ² Uru kwatakpọkwaa nọdu iya nshinu. Ẹ tọ dọkpokwa ọzo, uru ẹ-ta nọru iya. K'ọdungu kpọedua bú l'ọ bú ndu Ju bẹ Nchileke woru okfu, o kfulu ye l'ẹka. ³ A makwarua l'ẹphe haru búru ndu ẹ-ta gbadu t'e gude ire ẹphe ẹka teke ono. Obekwanu; ?a ge egude l'ẹphe dọ ẹge ono; sọ lẹ Nchileke bẹ te evudoshijedu ike l'iphe o kfulu tọo? ⁴ Tụswekwa! T'e koshichikwaa lẹ Nchileke bú onye ire-lanụ ẹge o bú iya; m'o -ruhuru; l'aa-sụ lẹ madzụ mgburumgburu búkota ndu ntuphu-ire. Ọo ya bú iphe e deru l'ẹkwo okfu Nchileke; sọ:

“Ọ bú okfu ngu; Nchileke;

bẹ ee-shi koshi l'ị bú
onye vudo nhamunha.

Ẹ tọ dọdu teke e kuru

ngu ikpe t'ẹ b'i kpefu.”*

⁵ Teke o búkwanu l'ọ bú ba agba kẹ t'e gude ire ayi ẹka emeje t'a phụ ẹge Nchileke evudoshibeje ike l'iphe o kfulu; ?buhunu ngunu bẹ ayi e-kfu? ?Ayi a-sụ lẹ Nchileke meru iphe ẹ-te vudodu nhamunha l'ọ zuberu ndiphe oke ẹhu-eghughu iya tọo? Aji, mu aji nta-a bẹ mu ajikwa ẹge madzụ ọdo ajije. ⁶ ?Ayi a-sụ lẹ Nchileke meru iphe ẹ-te vudodu nhamunha tọo? Tụswekwa! Ọ -bú l'ọ dọ ẹge ono; ?nanụ ẹge Nchileke g'eshihunu ekpe ndiphe ikpe.

⁷ Iphe mu ekfu bú: teke o bú l'ayi bú ndu ntuphu-ire; yọ búru ntuphu-ire ono gbe emeje

* 3:4 3:4 Egvu 51:4,

t'a ka ọmaru lẹ Nchileke bụ onye ire-lanụ; jaa ya ajaja; ?ngunu kparu iphe Nchileke a-nmakwadu ayi ikpe l'ayi eme eji? ⁸ ?Bụ ngunu kparu iphe ayi ta asụdu t'ayi mewaru ejo iphe tughuru ẹge ee-shi tẹ k'oma lufuta? O nweru ndu ahajeru ekfurushi mu nụ; l'ebo mu ibo; lẹ mu suru t'e meje ejo iphe; ẹge k'oma e-shi iya lufuta. Ikpe, Nchileke a-nma ndu ono bẹ ọo-nma ẹphe l'o ruberu iya.

Ikpe nmaru onyemonye

⁹ ?Nta-a-e! Ọnodu ayibe ndu Ju; ?ọ ka kẹ ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju mma tọo? Wawakwa! Ayi ta kakpọkwaa ẹphe mma lẹ phuu. Iphe ayi koshiru bụ l'ayibe ndu Ju; mẹ ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju bẹ tuko buru ndu ejo iphe pyitaru l'ẹkpiri. ¹⁰ Ọo ya bụ iphe e deru l'ẹkwo okfu Nchileke; sụ:

“L'ẹ tọ dudu m'ọo onye lanụ,
doberu ẹka ndoo l'ifu Nchileke.

¹¹ Tọ dụ m'ọ bụ onye lanụ,
nweru egomunggo;
Tọ dụ m'ọ bụ onye lanụ,
eseje tẹ ya maru Nchileke.

¹² Onyemonye ọbule ghawaru Nchileke azụ;
E ẹphe l'ẹphe ha yifuwaru.
E tọ dudu ẹphe onye eme
iphe dụ mma mbukwa m'ọo onye lanụ.†

¹³ Okfu, eshije ẹphe l'ọnu anọduje eshi nshi
l'ọ bụ ili, gheru ọnu.
Yọ buru ire ẹphe;
bẹ ẹphe gudeje eduphushi ibe ẹphe.
Okfu, shi ẹphe l'ọnu egbu

† **3:12** 3:12 Egvu 14:1-3; 53:1-3.

madzụ egbugbu l'ọ bụ ẹra ejo agwọ.

- 14 Iphe jiru ẹphe ọnu bụ ophu iphu yẹle okfu, e gude ọkpoma ñshì ekfu.
- 15 Ogbu madzụ te enwedu iphe ẹphe gụberu iya; Mbụ l'ẹphe akwabeje akwabe iya.
- 16 Ụzo, ẹphe shiru abụjeru kpurupyata. Umere ẹphe aburu aphụ tsuru ndu ọdo.
- 17 Ẹphe ta madụ iphe emeje tẹ nchị dụ ndoo;
- 18 ophu ẹphe atsụkpoduanu
Nchileke egvu lẹ phuu.”

19 Ophu ka ayi ọdo ẹnya bụ l'iphe bụ iphe, e deru l'ẹkwo ekemu Nchileke bẹ bụ ndu a turu ekemu ono nụ b'e gude ẹhu ẹphe dee ya. Ọo ya bụ k'ophu ẹ to nwedu onye a-gofu nụ; t'ọnu bụru onyemonye ọbule shikpirikidingu. Ọdo bụ t'onyemonye ọbule shi ẹge ono bụru onye ikpe nmaru l'ifu Nchileke. ²⁰ Ishi iya bụ l'ẹ tọ dukwa onye a-sụ lẹ ya e-shi l'ome iphe ekemu kfuru bụru onye doberu ẹka ndoo l'ifu Nchileke; keshinu iphe ekemu emeje bụ l'oomeje tẹ madzụ maru lẹ ya mewaru iphe dụ ẹji.

Odo-be-ẹka-ndoo, shi l'ekweta

²¹ Obenu lẹ nta-a bẹ iphe ono, ẹkwo ekemu; mẹ ndu nkfuchiru Nchileke kfuru ono meekwaru. Nchileke meekwaru iphe gbaru yẹbe onye doberu ẹka ndoo. O koshiwaru ẹge ndiphe e-shi dobe ẹka ndoo. Ẹ tọ bụhedu ekemu b'o gude eme iya. ²² Ọogujewa ndiphe lẹ ndu doberu ẹka ndoo l'ifu iya; m'ọ -bụru-a l'ẹphe woru onwẹphe ye Jisọsu Kuráyisutu l'ẹka nkinyi iya. Iphe bụ onye wowaru onwiya ye Kuráyisutu l'ẹka bẹ ọoguje l'onye doberu ẹka ndoo. Ẹ to

nwedu onye ọogufuje m'ọ bụ onye lanu; ²³ okfu l'onyemonye ọbule mewaru iphe ụ eji; shi ẹge ono nafa onwiya ugwu, ụ biribiri, Nchileke meru t'ọ kwabẹ iya. ²⁴ Obenu ẹ Nchileke gudewa obu-imiko meeru onyemonye ọbule eze-iphe-oma; nata ẹphe t'ẹphe ụru ndu doberu ẹka ndoo. Iphe ono abuleruphu iphe-oma, Nchileke meru ayi. Ụzo, o shi ụru iphe-oma, Nchileke meru ayi ụ ẹ Nchileke shiwa l'ẹka Kuráýisutu gbata ayi l'ẹka iphe ụ eji, ọpyitaru ayi l'ẹkpiri.

²⁵ Nchileke koshiru Kuráýisutu l'edzudzu ọha t'ọ ụru ẹja, safuru iphe ụ eji, ndiphe meru. Ọ ụru mee, Kuráýisutu ọkaru teke ono, ọ nwuhuru ono bẹ Nchileke egudje ọaru madụ nvu l'iphe ụ eji, o meru; mbukwa ndu wowaru onwẹphe ye Kuráýisutu l'ẹka. Nchileke shi ẹge ono mee tẹ ya koshi ẹ ya ụ onye doberu ẹka ndoo. Teke ndiche shi abuje; onye meru iphe ụ eji; Nchileke atalee nshi; to yedu l'iya-a ọnu.

²⁶ Obenu ẹ nta-a bẹ ookoshi ẹge ooshije mee ndiphe t'ẹphe ụru ndu doberu ẹka ndoo; kele yẹbedua l'onwiya eme tẹ ya koshi ẹ ya doberu ẹka ndoo; bya abukwaruphu onye emeje iphe ụ ndu wowaru onwẹphe ye Kuráýisutu l'ẹka l'ẹphe ha; t'ẹphe ụru ndu doberu ẹka ndoo l'ifu iya.

²⁷ ?O nwekwaduru onye nweru iphe oo-gude asa nsasa l'ifu Nchileke nta-a ọo? Ẹ to nwekwa. ?Ọ ụru ngunu? ?Bụ iphe-oma, ayi metaru l'onwayi bẹ Nchileke ele ọo? Wawakwa! Ọ kwa oworu onwayi ye Kuráýisutu l'ẹka bẹ oole kpụu. ²⁸ L'iphe ayi maru nkinyi iya ụ ẹ Nchileke agujekwaphu madụ l'onye doberu ẹka

ndoo nkinyi iya; m'ọ -buru l'onye ono woru onwiya ye Kuráýisutu l'ẹka. Ẹ tọ bukwa ẹ madzụ eme iphe ekemu kfuru. ²⁹ Nchileke; ? ọ bu Nchileke kẹ ndu Ju nkinyi iya tọo? ?Tọ buhedu Nchileke kẹ ndu ẹ-ta budu ndu Ju tọo? Wawakwa; ọ bukwaphu Nchileke kẹ ndu ẹ-ta budu ndu Ju. ³⁰ Ọ kwa Nchileke lanu bẹ nonu. Yọ buru Nchileke lanu ono aguje ndu Ju, woru onwephe ye Kuráýisutu l'ẹka ẹ ndu doberu ẹka ndoo; bukwaru iya phu aguje ndu ẹ-ta budu ndu Ju, wokwaruphu onwephe ye Kuráýisutu l'ẹka ẹ ndu doberu ẹka ndoo. ³¹ Ayi -su l'ọ buphu oye onwonye Kuráýisutu l'ẹka nkinyi iya bẹ Nchileke ele; ?bunu iya bu l'ẹ to nwehedu iphe ayi guberu ekemu obu? Tụswekwa; iphe ayi eme gbe bukwaru tẹ ekemu vuru ọgbodo ire.

4

Iphe leta; mee kẹ Ébirihamu

¹ ?Nanu ẹge ọ muru nna ayi oche, bu Ébirihamu? ² Ẹ teke ọ bu l'ọo iphe-oma, Ébirihamu metaru kparu iphe Nchileke guru iya l'onye doberu ẹka ndoo l'ifu iya; m'o nweru iphe ọ ga egude asa nsasa. Obenu l'ẹ to nwekwanu iphe o gude asa nsasa l'ifu Nchileke. ³ Ọo ya bu iphe e deru l'ẹkwo okfu Nchileke; su: “Ẹ Ébirihamu woru onwiya ye Nchileke l'ẹka. Nchileke aguaru iya ẹya l'onye doberu ẹka ndoo.” ⁴ Onye jeru ozi b'ẹ ta asujekwa l'iphe, a nuru iya l'ozi ono bu iphe ewoma; gbahaa l'ọ bu ugwo, gbaru iya nu b'a kfuru iya. ⁵ Obenu ẹ teke o nweru onye woru onwiya ye Nchileke

l'ẹka; onye ọbu ta tukobehe obu l'ọo iphe-oma, ya gude ẹka iya meta bẹ Nchileke e-gude gụa ya l'onye doberu ẹka ndoo bẹ Nchileke e-gudekwa-a kẹ l'onye ono woru onwiya ye iya l'ẹka gụa ya l'onye doberu ẹka ndoo; mbụ Nchileke ono, emeje ndu meru iphe dụ ẹji t'ẹphe buru ndu doberu ẹka ndoo ono. ⁶ Ọ kwaphu iphe dụ ẹge ono bẹ Dévidi dzọberu ọkpa ekfu teke ono, o kfulu k'ọnu-oma ọphu a gọru ndu doberu ẹka ndoo; l'ẹ-ba bụ l'ọ bụ ndu gude ẹka ẹphe meta tẹ Nchileke nata ẹphe. ⁷ Ọ sụru:

“Ọnu-oma bụ kẹ ndu
 Nchileke gụru nvụ
 l'iphe ẹphe mesweru;
 mbụ ndu Nchileke safukotawaru
 iphe dụ ẹji, ẹphe meru.

⁸ Ọnu-oma bụ k'onye Nnajiufu
 ẹ-ta gụkoduru iphe dụ ẹji,
 o meru.”

⁹ ?Bụlephu ndu buru útsù nkinyi ẹphe; bẹ Nchileke ekfu l'ẹke-a t'ọnu-oma buru nk'ẹphe? ?Tẹ ndu akpapyi yi iya-a? Ayi kfuhawaru; sụ: “Lẹ Ébirihamu woru onwiya ye Nchileke l'ẹka; Nchileke agụaru iya ẹya l'odobe ẹka ndoo.” ¹⁰ ?Bụ teke ole b'ọ gụru iya ẹya? ? Ọ gụru iya teke ẹ too budua útsù; t'ọ bụ l'o butsuaru útsù? Ọ gụ-oduru iya l'onye doberu ẹka ndoo b'o buderu útsù. ¹¹ Útsù ono, o buru ono aburu iphe-ọhubama, koshiru lẹ Nchileke gụ-oduru iya l'onye doberu ẹka ndoo; kẹ l'o woru onwiya ye Nchileke l'ẹka b'o buderu útsù; k'ọphu Ébirihamu a-buru nna k'iphe bụ ndu woru onwẹphe ye Nchileke l'ẹka; ndu Nchileke

guru lẹ ndu doberu ẹka ndoo l'ẹ-ba bu l'ẹphe buhaoduru útsù. ¹² Ọ bukwaphu nna ndu buru útsù. Obenu l'ẹ tọ bukwa nna ẹphe; kẹ l'ẹphe buru útsù. Iphe meru iphe ọ bu nna ẹphe bu l'ẹphe tsoru ẹka nna ayi Ébirihamu, woru onwiya ye Nchileke l'ẹka b'o buderu útsù.

Ọphu bu ishi bu ekweta

¹³ Nchileke kweru Ébirihamu yẹle awa iya ụkwa iphe; sù ẹphe l'ọ bu ẹphe e-nweru mgboko. Nchileke te kwekwanu Ébirihamu ụkwa iphe ono; okfu l'o meru iphe ekemu kfulu. Ọ kwa okfu l'o woru onwiya ye Nchileke l'ẹka; Nchileke agwa ya l'onye doberu ẹka ndoo. ¹⁴ Ndege ọ bulephu ndu eme iphe ekemu kfulu be e-nweru mgboko ono, Nchileke kweru ụkwa iya ono; me oworu onwonye ye Nchileke l'ẹka aburu iphe mmakanu; me ụkwa iphe Nchileke kweru ta ge evukwanu ire. ¹⁵ L'iphe ekemu emeje bulephu l'ookpataje te Nchileke zube ndiphe oke ẹhughughu iya. L'ọ kwa teke a maru l'ekemu no b'a maru le eemesweje iphe ekemu kfulu.

¹⁶ Ọo ya kparu iphe iphe ono, Nchileke kweru ụkwa iya ono bu iphe, shi l'oworu onwonye ye iya l'ẹka; ẹge ee-shi t'ọ bu iphe shi l'eze-iphe-oma, oome. Ọo ya bu; e shi ẹge ono; ụkwa iphe ono aburu iphe Nchileke kweshiru ike doberu iphe bu ndu awa Ébirihamu. Ẹ tọ bulekwaphu ndu emeje iphe ekemu kfulu nkinyi iya. Nchileke dobekwaru iya phu iphe bu ndu woru onwephe ye Nchileke l'ẹka l'ọ bu Ébirihamu. L'ọ kwa Ébirihamu bu nna ayibe

ndu woru onwayi ye Nchileke l'ẹka l'ayi ha kpak-parakpamu. ¹⁷ Bụ iya ụ́ iphe e deru l'ẹkwo okfu Nchileke; sụ ụ́ Nchileke sụru: “Ya mewaru ngu nna k'igwe mba.” Oo ya ụ́ ụ́ Ẹbirihamu ụ́ nna ayi l'ifu Nchileke, ụ́ onye o yeru onwiya l'ẹka; mụ́ Nchileke, emeje ndu, nwuhuru anwuhu t'ẹphe ụ́ ndu ndu ọ́do; l'emejekwaphu iphe ẹ-te shihaadua ụ́ ndu nụ́ t'ọ́ bya anọ́du. ¹⁸ Ẹbirihamu woru onwiya ye Nchileke l'ẹka; bya anọ́du ele ẹnya iphe teke ẹ-ta dudu ẹke ọ́ dzọberu ọ́kpa ele ẹnya iya. Tọ́ dụ́ iya ụ́; yọ́ ụ́ nna k'igwe mba; ụ́ iya ụ́ iphe e deru l'ẹkwo okfu Nchileke; sụ: “L'awa ngu a-hatabe l'igwe l'ọ́ ụ́ mkpọ́-kpodo, nọ́ l'igwe.” ¹⁹ Teke ono ụ́ Ẹbirihamu nọ́kwaru iphe ruru ụ́kporo afa ise k'ọ́phu a mụ́ru iya. Ọ́ maru ụ́ ya ta aduhedu ike oye ime. Obenu l'ẹ́ to nwedu teke o yenaaru onwiya l'ẹka Nchileke; kpọ́lahaa l'ọ́hu l'ọ́hu; okfu ụ́ ya kawaru nka ụ́kpahu al'kpahu; ẹ́hu ta nọ́he iya ndu; m'ọ́ ụ́ t'ọ́ jekponu ọ́ri kẹ́ nyee ya, ụ́ Séra, ọ́ maru l'ẹ́ tọ́ tsudu ime. ²⁰ Ẹ́ to nwedu teke obu gbajeru iya ẹ́bo l'iphe Nchileke kweru iya ụ́kwa iya; kẹ́ l'ẹ́ tọ́ dudu teke ẹ́ to kwedu kẹ́ Nchileke kweshia ya ike. Ọ́ kwaberu Nchileke ugu; bya akafu oyeshi onwiya ike l'ẹka Nchileke. ²¹ O dokporu iya ẹ́nya ọ́gbodo edodo ụ́ Nchileke a-du ike mekotakpo iphe o kweru iya ụ́kwa iya. ²² Ọ́o ya kparu iphe Nchileke gụ́ru iya eyeye ono, o woru onwiya ye yebe Nchileke l'ẹka ono l'odobẹ-ẹka-ndo. ²³ Ẹ́ tọ́ ụ́kwa l'okfu ẹka Ẹbirihamu nkinyi iya b'e gude dee iphe ono, e deru; sụ: “L'ọ́ gụ́ru iya ẹ́ya.” ²⁴ Ọ́ kwa l'okfu ẹka ay'ibedua b'e gudekwaphu dee

ya; mbụ ayịbe ndu, Nchileke e-mekochaa gụa lẹ ndu doberu ẹka ndoo; bụ iya bụ ayịbe ndu woru onwayi ye Nchileke l'ẹka; mbụ Nchileke ono, bụ onye meru Nnajiufu ayi, bụ Jisọsu; yo shi l'ọnwu teta nọdu ndzụ ono. ²⁵ Jisọsu ono bẹ Nchileke haru; yo gude onwiya gwoo ẹja; nwụhu; k'ọphu oo-nwefu ayi iphe dụ ẹji, ayi meru. Nchileke abya emee ya; yo shi l'ọnwu teta nọdu ndzụ; ẹge ee-shi tẹ ya gụa ayi lẹ ndu doberu ẹka ndoo.

5

Ọdu-lẹ-mma onye lẹ Nchileke

¹ Ọo ya bụ lẹ Nchileke guwaru ayi lẹ ndu doberu ẹka ndoo; okfu l'ayi woru onwayi ye iya l'ẹka. Nta-a bẹ ayi shi-wa l'ẹka Nnajiufu ayi, bụ Jisọsu Kuráýisutu; ẹhu adụ ayi agu l'ọnodu ayi lẹ Nchileke. ² Ọ bụ Jisọsu Kuráýisutu ono shi l'eyeye, ayi yeru iya onwayi l'ẹka duba ayi l'eze-iphe-ọma ọwananu, ayi gude nọdu ndzụ-wa. Ẹhu anọduje atso ayi ẹna l'ayi ele ẹnya l'ayi lẹ Nchileke e-mekochaa gbaru mgba l'ọdu-biribiri iya. ³ Ẹ tọ bụlekwa onanu nwenkinyi iya bẹ ẹhu anọduje atso ayi ẹna ya. Ẹhu anọdujekwaphu atso ayi ẹna teke ayi eje iphe-ẹhuka; okfu l'ayi mawaru l'ọ bụ l'iphe-ẹhuka bẹ ayi eshije mụta ọta-nshi. ⁴ Yọ bụru ọta-nshi emeje t'ayi shihu ike teke aadata ayi. ⁵ Ọphu ole-ẹnya-iphe ono, ayi ele ono te emebyijekwa ayi ifu. Ẹge e meru too mebyije ayi ifu bụ lẹ Nchileke l'onwiya mewaru t'ayi maru l'ime obu ayi ẹge ya yeberu ayi obu.

Ụzo, o shi mee t'ayi maru bụ l'ọ nuru ayi Ume-dụ-Nsọ. Yọ bụru Ume-dụ-Nsọ ono emeje t'ayi maru n-yemobu Nchileke ono.

⁶ L'ọ bụkwaduru teke ẹ tọ dudu ike, nọ ayi k'ome iphe dụ mma l'ifu Nchileke bẹ Kuráýisutu byaru bya anwụ-chiaru ndu eme ẹjo iphe ọnwu. Iphe ono aburu teke Nchileke tumberu b'o meru.

⁷ Ọotsukpokwaa l'ẹhu ẹge ee-shi phua onye eworu ndzụ iya tịa l'okfu ẹka onye doberu ẹka ndoo. Aa! A -chọde iya achọcho bẹ aa-phukwaa onye a-dughe ike nwuhu l'okfu ẹka onye bụ onye ọma.

⁸ Obenu lẹ Kuráýisutu nwuhuru l'okfu ẹka ayi teke ayi bụkwaduru ndu eme ẹjo iphe; shi ẹge ono koshi lẹ Nchileke yenukaru ayi obu. ⁹ Ọo ya bụ lẹ keshinu Nchileke shiwa l'anwuhu, Jisọsu nwuhuru gụa ayi lẹ ndu doberu ẹka ndoo l'ifu iya bẹ oo-gbe kakkpokwaaru ọdu ike shi l'ẹka Kuráýisutu ono dzọta ayi t'ẹ b'ọ zube ayi oke ẹhu-eghughu iya. ¹⁰ Keshinu ayi shi bụru ọhogu Nchileke; Nchileke abya eshiwa l'anwuhu, Nwatibe iya nwuhuru me-wa ayi; ayi aburu ndu ọnya iya bẹ nta-a, ayi bụ-wa ndu ọnya iya-a bẹ ndzụ Kuráýisutu ọphu nọ ayi l'ẹhu a-kakkpokwaaru ayi adzọfuta l'oke ẹhu-eghughu Nchileke. ¹¹ Obenu l'ẹ tọ bụlekwa onanu nkinyi iya; ayi etekwaphu ẹswa l'ọnodu ayi lẹ Nchileke. Iphe ono aburu iphe shi l'ẹka Jisọsu Kuráýisutu, bụ iya bẹ meru; ayi abụwaru ọnya Nchileke nta-a.

Ádamu; mę Kuráýisutu

¹² Ọ kwa nwoke lanu bẹ iphe dụ ẹji shi l'ẹka bata lẹ mgboko. Ọnwu eshikwaphu l'iphe ono,

dụ ẹji ono batakwaphu lẹ mgboko. Ọnwu eshi ẹge ono nọdu swiru iphe bụ madzụ kparamukpamu; okfu l'onyemonye ọbule mewaru iphe dụ ẹji. ¹³ Iphe ono, dụ ẹji ono bẹ dzuhawaru eliphe bẹ ekemu byadẹru. Obenu l'ẹ ta gudu iphe dụ ẹji l'ọ bụ iphe dụ ẹji l'ẹke ẹ ta tudu ekemu dobe. ¹⁴ Obenu l'ọnwu shilee l'ogbo kẹ Ádamu phẹ egbu ndiphe jeye l'ogbo kẹ Mósísisu phẹ. O gbutsukwaaru gbua ndu ẹ-te meswedu ekemu ẹge Ádamu mesweru.

Ádamu l'onwiya bụ nwonyonyo Kuráýisutu, bụ iya bụ onye onanu, e-mekochaa bya ono. ¹⁵ Obenu l'iphe-ọma kẹ Nchileke b'ẹ ta atụkwaru eyeru iphe dụ ẹji kẹ Ádamu. Iphe o gude dụ iche pakwaru nshinu. Ádamu meru iphe dụ ẹji. A dụ igweligwe nwụhu; okfu l'o meru iphe dụ ẹji. Obekwanu lẹ Nchileke mewaru ndu ha igweligwe eze-iphe-ọma. Eze-iphe-ọma ono; mẹ iphe-ọma, shi l'ẹka iya, bụ iya bụ nwoke lanu ono; mbụ Jisọsu Kuráýisutu nyibekwanuru anyibe. ¹⁶ Ọ nyiberu anyibe; k'ọphu iphe-ọma ono kwata danyia iphe ono, dụ ẹji, nwoke ono; mbụ Ádamu meru ono. L'ikpe, Nchileke kperu kẹ iphe dụ ẹji kẹ nwoke lanu ono bẹ nmakọtaru ndiphe mgburumgburu. Obenu l'iphe-ọma ọphu Nchileke meru nyiberu igweligwe iphe dụ ẹji. Yọ buru iphe-ọma ono bẹ meru t'ọ guje ndiphe lẹ ndu doberu ẹka ndoo. ¹⁷ Ọ bụ emeswe, onye lanu mesweru bẹ ọnwu shi l'ẹka onye lanu ono wata ọchi l'ọ bụ eze. Obenu l'ayi shi l'ẹka Jisọsu Kuráýisutu nata iphe ka nshinu. Iphe bụ ndu, nataru eze-iphe-ọma kẹ Nchileke ono, nyiberu

anyịbe ono; ọwaa iphe-oma, bụ iya bụ odobe-ẹka-ndoo; ndu ono l'ephe ha e-shi l'eka onye lanu ono, bụ iya bụ Jisọsu Kuráiyisutu ndu ndzu; chilahaa l'ọ bụ eze.

¹⁸ Ọo ya bụ l'ọ bụ ẹge emeswe lanu, Ádamu mesweru kparu iphe Nchileke nmakotaru onyemonye ọbule ikpe; bukwapu ẹge Nchileke shi l'odobe-ẹka-ndoo Kuráiyisutu mee tẹ ikpe laaru onyemonye ọbule t'ephe ndu ndzu. ¹⁹ Kẹ l'ọ bụ ẹge nwoke lanu meru iphe Nchileke suru t'ẹ b'o meshi; e shi ẹge ono; Nchileke anmakota madzu kparamu ikpe; bukwapu ẹge e shi l'eka onye lanu pu, meru iphe Nchileke suru t'o mee pu; Nchileke agwa igweligwe madzu lẹ ndu doberu ẹka ndoo l'ifu iya.

²⁰ Iphe kparu iphe e metsuaru tya ekemu bukwa t'a kafa ọmaru ẹge iphe du ẹji habe nshinu. Obenu l'ọ bụ teke a ka ọmaru ẹge iphe du ẹji habe nshinu; eze-iphe-oma kẹ Nchileke akfube ọswa kafukwaapu nshinu. ²¹ Ọ bụ ọnwu bẹ iphe du ẹji shi ekoshi ẹge ya eretabe ire. Ọ kwapu ẹge ono bẹ eze-iphe-oma kẹ Nchileke shi l'odobe-ẹka-ndoo ekoshi ẹge ya eretabe ire. Yọ buru odobe-ẹka-ndoo ono, shi l'eka Nnajiufu ayi; mbu Jisọsu Kuráiyisutu ono edu ayi eduba lẹ ndzu gbururu jeye.

6

¹ ?Bụ awe bẹ ayi a-sube iya ishi nta-a? ?Ayị a-nduje eme iphe du ẹji; k'ophu eze-iphe-oma kẹ Nchileke a-ka nshinu to? ² Tuswekwa! Ẹ to dukwa ẹge ono. L'a -bya l'ome iphe du ẹji bẹ ayi nwuhwakwaru anwuhu l'ẹke ọ no. ?Nanuhunu

ẹge iphe dụ ẹji e-shi gudekwadu ndzụ ayi? ³ E shiwa ịẹ baputizimu tughabe ayi ịẹ Kuráýisutu Jisọsu nanụ. ?Unu ta madu l'ọ bụ baputizimu ono tughaberu ayi l'anwụhu ono, ọ nwụhuru ono? ⁴ Ịẹ teke ono, e meru ayi baputizimu ono bẹ ayi l'iya tükookwa nwụhu; a tuko ayi l'iya likota. Ọo ya bụ l'ọ bụ ẹge ono, Kuráýisutu gude akpabiri ike kẹ Nna; shi l'ọnwu teta ọdu ndzụ ọdo ono; bụkwaphu ẹge ayi a-dụ ike ọdu ndzụ ọphungu.

⁵ Ọ -bụru l'ayi ịẹ Kuráýisutu tughaberu bụru nanụ l'anwụhu, dụ l'ọ bụ ọphu ọ nwụhuru; ọ bụnu iya bụ ịẹ Nchileke e-mekwaphu t'ayi tuko shi l'ọnwu teta ẹge ono, o meru iya; ayi l'iya anọdu ndzụ ọphungu ono. ⁶ Ọphu ayi maru ndọ-ọ: bụ l'e wotaru akahụ iphe ayi shi bụru tuko yẹle Kuráýisutu kpọpyabe l'oshi-osweru. Ọo ya bụkwanu k'ọphu ee-mebyi ike kẹ ẹjo-ọbu ono, ayi shi nweru teke ono, bụlephu iphe dụ ẹji shi zua ayi unwu l'ẹhu ono; ẹge ayi ta abuhedu ohu k'iphe dụ ẹji. ⁷ L'ọ kwa teke madzụ nwụhuru bụ teke ọ nahuru ome iphe dụ ẹji. ⁸ Ọ -bụru l'ayi ịẹ Kuráýisutu tughabewaru nwụhu bẹ ayi maru l'ayi l'iya a-tukokwaphu ọdu ndzụ. ⁹ L'iphe doru ayi ẹnya bụ ịẹ keshinu Nchileke meru tẹ Kuráýisutu shi l'ọnwu teta ọdu ndzụ b'ẹ tọ nwuhuhedu anwụhu ọdo. Ọnwu ta hadu kẹ t'ọ ka iya ike ọdo. ¹⁰ Anwụhu ọphu ọ nwụhuru b'ọ nwụhuru ugbo lanụ kpụ; k'ọphu oo-gude iya mekputa iphe dụ ẹji. Ndzụ ọphu ọ nọ nta-a aburu tẹ yẹle Nchileke bụru nanụ jeyewaru. ¹¹ Ọ kwaphu ẹge ono bẹ unu a-guje onwunu l'unu bụwa ndu nwụhuru anwụhu l'ẹke iphe dụ ẹji

nọ. Obenu lẹ keshinu unu lẹ Kuráyisutu Jisọsu tųgbabewaru bųru nanų bẹ bų-wa Nchileke bẹ unu nọduru ndzų.

¹² Unu be kwekwa tẹ iphe dų ẹji bųru iya a-nọdu achị unu l'ọ bų eze l'ẹhu unu ọwaa, bų ẹhu ọphu a-nwųhu anwųhu-wa; k'ọphu oo-meje unu t'unu mee iphe dų ẹji, agų unu. ¹³ Unu be kwekwa wota iphe, nọ unu l'ẹhu; m'o -ruhuru; ọ ha nwanshị ihagha haaru iphe dų ẹji t'ọ bųru iphe, oo-gude ejekfu iphe vudo nhamųha ọgu. Iphe unu e-mechia bų t'unu wotabebe onwunu haaru Nchileke; l'unu bųwa ndu shi l'ọnwu teta lųfuta bya anọdu ndzų. Ọo ya bų k'ọphu Nchileke e-gude unu alų ọgu iphe vudo nhamųha. ¹⁴ Iphe dų ẹji ta akahędu unu ike; keshinu ọphu ekemu te kehedu unu ẹgbu; kele nta-a bẹ Nchileke gudewa eze-iphe-ọma iya tọshia unu l'ẹgbu ekemu ono.

Ọbu ohu kẹ odobe-ẹka-ndoo

¹⁵ Nta-a; ?ọ bų l'ayi a-nọduwaru eme iphe dų ẹji okfu l'eze-iphe-ọma kẹ Nchileke tọshiwaru ayi; ekemu te kehe ayi ẹgbu tọo? Tųswekwa! ¹⁶ Unu ta mahaadų lẹ teke unu woru onwunu tọgboru madzų; melahaa iphe onye ọbu kfuru l'ọ bų ohu iya; bẹ unu bų-wa ohu iya. Teke ọ bų l'unu woru onwunu tọgboru iphe dų ẹji; bųru ohu iya; bunu iya bų l'unu a-nwųhu anwųhu, bų iphe tso iphe dų ẹji. Teke bųkwanu l'unu woru onwunu tųpyabe l'ọnu iphe Nchileke kfuru; ọo ya bų l'ọo-gų unu lẹ ndu doberu ẹka ndoo l'ifu iya. ¹⁷ O nweru teke unu shi bųru ohu iphe dų

ẹji. Obenu ẹ mu ekele Nchileke ekele; ẹ nta-a bẹ unu gudewa obu unu l'ọ ha eme iphe bụ ọkpobe okfu ono ẹge e ziru iya unu. ¹⁸ Keshinu a tọwaru unu l'ẹgbu, iphe dọ ẹji shi kee unu; bẹ unu bụwa ohu k'odobе-ẹka-ndo. ¹⁹ Mu gudekwa ẹhu ohu; mẹ Nnajiufu anmaru unu ẹtu okfu-a; ọdumeka bẹ iphe mu ekfu te edokwa unu ẹnya. Teke ọdungu bẹ unu shi woru onwunu tọgboru ẹjo umere, rehuru erehu; mẹ ome iphe ẹ-te vudodu nhamunha ẹge ee-shi t'iphe dọ ẹji kakpọoru nshinu. Ọ bụkwaphu ẹge ono bẹ unu e-wotakota onwunu l'ọ ha tųpyabe l'ome iphe vudo nhamunha ẹge ee-shi tẹ ndzụ unu bụkotaru kẹ Nchileke.

²⁰ Teke unu shi bụru ohu k'iphe dọ ẹji bụkwa iphe ono, dọ ẹji ono shi bụru nnajiufu unu. Ẹ tọ bụkwa odobe-ẹka-ndoo. ²¹ ?Buhunu egbe uru ngunụ bẹ unu ritaru l'ẹjo iphe ono, unu shi eme ono; mbụ iphe ono, iphere iya nọnyaaru bya adu unu nta-a ono? L'ẹke ishi iya tsuberu bụkwa l'anwuhu. ²² Obenu ẹ nta-a b'a tọwaru unu l'ẹgbu ono, iphe dọ ẹji shi kee unu ono; unu abụwaru ohu kẹ Nchileke. Uru, unu ritaru iya aburu ẹ ndzụ unu bụkotawa kẹ Nchileke. Ẹke o jeberu aburu ẹ ndzụ gbururu jeye. ²³ L'ugwo, iphe dọ ẹji akfuje madzụ kwa onwu. Iphe-oma, Nchileke anuje abụkwanuru ndzụ gbururu jeye ọphu shi l'ẹka Jisọsu Kuráýisutu, bụ Nnajiufu ayi.

7

Ẹtu iphe emeje nụ l'alulu

¹ Ụnwunna mu; ọ kwa unu bẹ mu ekfuru nta-a; unubẹ ndu tuko maru ekemu. ?Unu ta madu l'ọ bu teke madzụ nọ ndzụ; bẹ ekemu vu ire l'ẹhu iya; onye ọbu nwụhuwaru; k'ekemu alaa? ² Unu gudenu nwanyi, alụ nji gee ya. Nwanyi, alụ nji nọfutaje l'ẹka nji iya jeye teke nji iya ọbu l'a-nọ-bebe. Nji iya ono nwụhuwa; b'o nweekwa onwiya. Ekemu ono, shi lọpyabe iya l'ẹka nji iya ono te vuhekwa ire l'ẹke ọ nọ. ³ Bu iya bu; ọ -buru l'o je aluru nji ọdo teke nji iya nọkwadua ndzụ; a sụ l'ọ bu ogori bẹ oori. Teke bukwanu lẹ nji iya nwụhuwaru; ọ bu teke ono b'ọ bu nwanyi, ee-keghe nji ọdo. Ekemu ta lọpyabehekwa iya. Ẹ tọ bụhedu iya ori ogori teke o je je aluru nji ọdo. ⁴ Ọ kwa ẹge ono b'ọ dụ l'ẹhu unu; ụnwunna mu. Ọ bu ekemu shi buru nji unu. Obenu l'unu lẹ Kuráýisutu tughabewaru nwụhu. Ọo ya bu lẹ keshinu ọphu unu nwụhuwaru bẹ ekemu ta bụhedu nji unu. Ẹ to nwehedu iphe unu l'iya jikwadu ọdo. E metsua; unu abya anọdu ndzụ ọdo teke ono, Kuráýisutu tetaru nọdu ndzụ ono. Nta-a bẹ bụwa onye ono, shi l'ọnwu teta nọdu ndzụ ono bu nji unu; k'ọphu ayi a-nọdu ndzụ, vudo nhamunha; meje iphe dụ Nchileke mma. ⁵ Lẹ teke ono, ayi shi nọdukwadu ndzụ ono, ayi shi eme ẹge ọ gụru ayi ono bẹ ẹgu ẹjo iphe ono meru ayi t'ayi meje iphe dụ ẹji. Yọ buru ekemu meru t'ẹgu ome iphe ono, dụ ẹji ono nwu ayi taphutaphu l'ẹhu. Iphe tso ome iphe ono, dụ ẹji ono abukwanuru anwụhu. ⁶ Obenu lẹ nta-a; bẹ Nchileke mewaru ayi t'ẹ b'ọ duhe iphe ayi l'ekemu e-nwegbabe lẹ phuu. Ayi nwụhuwaru; nahụ iphe ono, shi kee ayi ẹgbu ono. Ọo ya bu

l'ayi etsowa ụzo ndzụ ophungu, ophu shi l'eka Ume-dụ-Nsọ; ejeru Nchileke ozi. Ayi te etsohedu akahụ ụzo ono, bụ iya bụ ekemu ono, e deru l'ekwo ono; gude eje iya.

Ekemu; mę iphe dụ eji

⁷ ?Bụ ngunu bę ayi e-kfu nta-a? ?Ayi a-sụ l'ekemu l'onwiya bụ iphe dụ eji tọ? Tụswekwa! Ayi te ekfukwa ęge ono. Obenu lę mu tę ga madụ iphe bụ iphe dụ eji; ndęge ekemu ta nọ. Mu tę ga ma iphe bụ ijimęnya; ndęge ekemu ta sụ: "T'ę b'i jikwa ijimęnya."* ⁸ Iphe dụ eji eshinu l'ekemu ono, sụru t'ę b'i jishi ijimęnya ono kpata ụzo; shi iya kpatsushia mu iphe bụ ęgu ęjo iphe, dụ iche iche. Kęle ęke ekemu ta nọdu bę iphe dụ eji bụkwa iphe nwuhuru anwuhu. ⁹ O nweru teke mu shi nọdu; mu ta ma k'ekemu ono, sụru t'ę b'e jijeshi ijimęnya ono. Tọ dụ iya bụ; k'ekemu ono abyalephu ęge-a; iphe dụ eji eteta jakerehu; ¹⁰ ekemu ono ekpeekwanua mu nkfugbu. Ekemu ono gędegede; mbụ ekemu, ga ge koshi mu ụzo ndzụ gbururu jeye egbe kpee mu nkfugbu. ¹¹ Okfu l'iphe dụ eji kpataru; ụzo gude ekemu ono ghọ-gbua mu; shi l'ekemu ono; woru mu gbua.

¹² Oo ya bụ l'ekemu l'ọ ha shi Nchileke l'eka; iphe ono, e deru l'ekemu ono eshikwaphu Nchileke l'eka; bụru iphe vudo nhamunha; bya adu mma. ¹³ ?Bụ iya bụ l'ọo iphe ono, dụ mma ono gbe kpataru mu onwu-wa tọ? Tụswekwa; ę tọ bụkwa iya. O bụ iphe dụ eji gude iphe ono, dụ mma ono kpataru mu onwu; ęge ee-shi tę

* 7:7 7:7 Awụ 20:17; Dit 5:21.

iphe dụ eji buru iphe aa-phụ l'ọ dụ iphe dụ eji. Yọ buru iya dụ lẹ Nchileke shi l'iphe e deru l'ekemu eme t'iphe dụ eji koshikota onwiya ẹge yẹbe iphe dụ eji dụ-be eji.

*Ọzo iphe labu, akpa ẹnya
l'ẹhu madzụ*

¹⁴ Iphe ayi maru dụ l'ekemu shi l'ẹka Ume Nchileke; obenu lẹ mu dụ madzụ mmakanu, dụ iya dụ onye, iphe dụ eji gbaru ẹge aagbajẹ ohu. ¹⁵ Umere mu l'onwomu agbachije mu ẹnya; okfu lẹ mu te emejedu iphe dụ mu kẹ tẹ mu mee. Iphe mu emejechia dụ iphe dụ mu ashị ememe. ¹⁶ Ọ -buru l'iphe mu gbe emeje dụ iphe, mu marua l'ẹ tọ dudu mu mma; ọo ya dụ l'ookoshi lẹ mu kweru l'ekemu dụ mma. ¹⁷ Ọo ya bunu l'e -kfude iya ekfukfu b'ẹ tọ bukwa mbẹdua l'eme iphe ono, dụ mu ashị ono. Iphe eme iya nọ dụ iphe ono, dụ eji, buwa mu ebubu l'ẹhu ono. ¹⁸ L'iphe mu maru dụ l'ẹ to nwekpodua iphe dụ mma, nọ mu l'obu lẹ phuu; dụ iya dụ l'obu egbe onye mu shi buru teke mu shi anọduje eme ejo iphe agubebe mu nọ. Mu eseje tẹ mu mee iphe dụ mma, dụ mu kẹ ememe; obu lẹ mu ta adujedu ike mee ya. ¹⁹ Okfu lẹ mu t'emejedu iphe dụ mma, dụ mu t'a sụ lẹ mu meru iya. Ọ bụlephu ejo iphe ono, ẹ-ta dudu mu tẹ mu mee ya ono bẹ mu emeje. ²⁰ Ọ -buru l'iphe mu anọduje eme; gbe buru iphe ẹ-ta dudu mu mma; ọo ya dụ l'e -kfude iya ekfukfu; b'ẹ tọ budu mbẹdua l'eme iya. Iphe eme iya nọ dụ ejo iphe ono, buwa mu ebubu l'ẹhu ono.

²¹ Ọo ya dụ lẹ mu shi ẹge ono; maru l'ọ dụ ẹge-a bẹ iphe kẹ mgboko-a dụ; l'ọ dụ teke mu

eme tẹ mu mee iphe dọ mma; yọ bụleruphu ẹjọ iya akpatajẹ mu ọzo l'ẹhu. ²² L'ime onwomu; bẹ ekemu kẹ Nchileke adubebejekpokwaa mu mma l'obu; l'atsọ mu ẹna. ²³ Obenu lẹ mu phuru ekemu ọdo, dukpokwaaru iche, anọduje adzọ ọzo l'ẹhu mu. Ekemu onanu bẹ yele ekemu ọphu dọ mu mma l'egomunggo anọduje adzọ ọzo. Ekemu onanu, bọ ekemu ọdo ono atuje mu mkpọro; kpuru mu kpẹe iphe dọ ẹji, bọ ọphu ekemu, ọotujeru mu kpọ mu lẹ ndzọ. ²⁴ Nshọbukwaa mu nshọ! ?Bọ onye a-dzọ mu l'egbe ọnodu ọwaa, mu nọ nta-a, buwa anwuhu-wa? ²⁵ Mu ekele Nchileke ekele. Mu shi l'ẹka Jisọsu Kuráýisutu, bọ Nnajiufu ayi, bọ iya dzọru mu l'ọnodu ono ekele Nchileke ekele.

Ọo ya bọ lẹ mbẹdua l'uche-obu mu kwa ohu k'ekemu, shi l'ẹka Nchileke bẹ mu bọ. Obenu l'obu kẹ egbe onye ono, mu shi bọru ono kwa ohu kẹ ekemu kẹ iphe dọ ẹji bẹ mu bọ.

8

Ume, anu ndzọ ọphungu

¹ Ọo ya bọ lẹ nta-a bẹ to nwehekwa ikpe, Nchileke anmakwadọ ndu, ẹphe lẹ Kuráýisutu tugbaberu bọru nanu. ² L'ekemu ọphu Ume Nchileke aturu unu nta-a bọ ike, eshije l'ẹka Kuráýisutu Jisọsu duru madzọ bahu l'uzo ndzọ. Yọ bọru ike ono tofuwaru unu l'ike k'ekemu, bọ iya eshije l'iphe dọ ẹji duru madzọ bahu l'anwuhu. ³ Iphe ekemu ta dudu ike mee; okfu lẹ madzọ ta adujedu ike mee ẹge ekemu kfuru bẹ Nchileke mewaru. O yewaru Nwatibe iya; yọ bya aburu madzọ; nweru anu-ẹhu, iphe dọ

eji anọduje akpa ụzo l'ọ bụ anụ-ẹhu nk'ayi; bya
 eworu onwiya chĩa eja; nwefu iphe dụ eji, ayi
 meru; shi ẹge ono mebyia ike k'iphe dụ eji ono.
 Nchileke eshi l'ẹhu ono, Kuráýisutu nweru ono
 nma iphe dụ eji ikpe. ⁴ Iphe, kparu iphe Nchileke
 meru iphe ono bụ k'ọphu ayi a-dụ ike meebe
 iphe ono, vudo nhamunha, ekemu kfulu ono.
 Lẹ nta-a bụwa Ume Nchileke edu ayi lẹ ndzụ
 ayi; tọ bụhedu ọbu egbe madzụ ono, ayi shi
 bụru teke ayi shi anọduje eme ejo iphe, agụebe
 ayi ono edu ayi. ⁵ Ndu eme iphe egbe madzụ
 ọbu, ẹphe shi bụru suru t'ẹphe mee bụlephu
 ẹge ẹphe e-me mee iphe dụ ẹphe mma bẹ ẹphe
 anọduje ese. Ndu emekwanu iphe Ume-dụ-Nsọ
 suru t'ẹphe mee aburu iphe dụ Nchileke mma
 bẹ ẹphe anọduje ese. ⁶ L'ose anya k'ome iphe
 dụ Ume-dụ-Nsọ mma bụkwa ndzụ; bụru ẹhu-
 agu. Ose anya k'iphe agụ obu egbe madzụ
 ono, ayi shi bụru teke ono, ayi shi anọduje eme
 ejo iphe, agụebe ayi ono abụkwanuru ọnwu bụ
 uru, eeritaje iya. ⁷ Yọ bụru iya meru iphe onye
 bụlephu iphe, agụ iya nụ bẹ ọonoduje ese ẹza
 iya; abuje ọhogu Nchileke. Ẹ too mejedu iphe
 ekemu Nchileke kfulu; mbụ l'ẹ tọo dujukwa ike
 eme iya ememe ophu. ⁸ Ndu emeje iphe agụebe
 obu ẹphe ta abyakwa bya a-dụ ike ome iphe dụ
 Nchileke mma.

⁹ Obenu l'unubedua te emejedu uche unu.
 Ọ bụwa iphe Ume-dụ-Nsọ ekfu bẹ unu eme;
 mbụkwa m'ọ -bụru-a lẹ Ume kẹ Nchileke buphu
 ebubu l'ime unu. Iphe bụ onye ẹ-te nwedụ Ume
 ono, Kuráýisutu anụ ono l'ẹhu iya ta bụkwa onye
 nk'iya. ¹⁰ A makwarua l'unu a-nwuhu; okfu

l'unu mewaru iphe dụ eji. Obenu; ọ -bụru lẹ Ume kẹ Kuráýisutu bu unu ebubu l'ẹhu bẹ Ume ono bụakwa unu ndzụ; okfu lẹ Nchileke gụwaru unu lẹ ndu doberu ẹka ndoo. ¹¹ Teke ọ bụ lẹ Ume kẹ Nchileke ono, meru tẹ Jisọsu shi l'ọnwu teta nọdu ndzụ ono bu l'ime unu; ọo ya bụ lẹ yẹbedua ono, meru tẹ Kuráýisutu Jisọsu shi l'ọnwu teta nọdu ndzụ ono e-mekwaphu t'ẹhu unu ono, bụ ọphu a-nwụhu anwụhu ono nọdu ndzụ. Nchileke e-shi lẹ Ume-dụ-Nsọ ono, bu unu l'ẹhu ono mee iphe ono.

¹² Ọo ya bụ; ụnwunna mu; o nweru iphe gbaru ayi l'ememe. Obenu l'iphe ono, gbaru ayi l'ememe ono ta bụkwa t'ayi meje iphe, agụ egbe obu phụ, ayi shi nweru phụ. ¹³ Lẹ teke unu eme iphe shigbaa l'uche-obu unu ono bẹ unu a-nwụhukwa anwụhu. Obenu lẹ teke unu shi l'ẹka kẹ Ume-dụ-Nsọ kpagbua umere ono, shigbaa l'uche-obu unu ono; t'ọ bụru iphe nwụhuru anwụhu; k'ọphu unu a-nọdu ndzụ. ¹⁴ L'ọ kwa ndu kweru tẹ Ume-dụ-Nsọ bụru onye edu ẹphe; bẹ bụ ụnwu Nchileke. ¹⁵ Lẹ Ume-dụ-Nsọ, Nchileke nuru unu ta bụkwa Ume, e-me t'unu bụru ohu l'ifu Nchileke; m'ọ bụ t'o mee t'unu gbe bya atsulaha Nchileke egvu ọdo. Iphe Ume ono gbe emeje bụ l'oomeje t'unu bụru ụnwu Nchileke. Keshinu Ume ono bu ayi ebubu l'ẹhu bẹ ayi ekuje Nchileke "Nna; Nna." ¹⁶ Ọ bụ Ume Nchileke ono bẹ emeje t'o doo ayi ẹnya l'obu ayi l'ayi bụwa-a kẹ Nchileke. ¹⁷ Ọo ya bụ l'ọ -bụru l'ayi bụwa ụnwu iya; ọ bụ iya bụ l'ayi bụwa ndu Nchileke a-nụ iphe o kweru ụnwu iya ụkwa iya. Ọo-nụ ayi iphe ono, ọ nwaru Kuráýisutu

ono. Ọ -bùru-a l'ayi ẹ Kuráýisutu tǔgbaberu eje iphe-ẹhuka ẹ Nchileke e-mekochakwaa mee t'ayi gbaru mgba l'ọdu-biribiri ẹ Kuráýisutu.

Ọdu-biribiri ọphu nọ l'ifu

¹⁸ Iphe doru mu ẹnya ẹ l'iphe-ẹhuka ọwananu, ayi eje nta-a te dzukpoduanu ẹ t'e wota iya tǔru yeru egbe ọdu-biribiri, Nchileke e-mekochaa woru ayi dobe. ¹⁹ Iphemiphe ọbule, Nchileke keru ekeke ẹ ẹhu anma anmanma tẹ ya phẹ-kebe teke Nchileke e-koshi ẹnwu iya l'ọdu-biribiri ono. ²⁰ Okfu l'iphemiphe ọbule ono, Nchileke keru ekeke ono ẹ Nchileke tǔru ọnu t'ọ tǔko ẹru iphe laru l'iyi. Ẹ tọ ẹkwa iphemiphe ọbule, Nchileke keru ekeke meru iphe ẹ ẹji l'onwiya. Ọ kwa iphe tso ikpe, Nchileke nmaru madzụ ẹ madzụ mesweru. Obenu ẹ Nchileke mekwaruphu tẹ iphemiphe ọbule ono, o keru ekeke ono; lekwaphu ẹnya ²¹ l'ujiku lanu; ẹ ya a-goshi ọnu ono, ya tǔru iya t'o rekarashihu ono. Teke ono ẹ oo-me t'iphemiphe ọbule ba abụheru ohu k'iphe ẹ ẹji; yọ ẹ-chiaru ọdu-biribiri k'ẹnwu Nchileke. ²² Iphe ayi maru ẹ ẹ byeyekwaa nta-a; ẹ iphemiphe ọbule, Nchileke keru ekeke atsugbakwaa ude l'ọ ẹ nwanyi, ime eme. ²³ Ẹ tọ ẹlekwa iphe Nchileke keru ekeke nkinyi iya. Ayibedua l'onwayi, ẹ ndu nwewaru Ume Nchileke; mbụ Ume, Nchileke yeru ayi l'ẹhu gude ekoshi ẹ ya e-mekochaa meeru ayi iphe ono, ya kweru ayi ẹkwa iya ono; atsukwaphu ude; ẹge ono ayi ele ẹnya ẹ Nchileke e-koshi l'ọ nataru ayi l'ẹke ọ nọ t'ayi ẹru ẹnwu iya ono,

bụ iya bụ teke Nchileke a-gbata ẹhu ayi l'ọ hà.
²⁴ Nchileke dzọfutawaru ayi; ọbu l'adzọta ono bẹ ayi elekwadu ẹnya teke oo-dzu oke. Ndege ọ -bụru l'ayi natawuru iphe, ayi ele ẹnya iya; m'ẹ tọ ga adukwa iphe ayi ga anọdu elekwadu ẹnya iya. ?Bụ onye lejeru ẹnya iphe o gbe natawa?
²⁵ Teke bụ l'ayi ta natadua iphe, ayi ele ẹnya iya; ọo ya bụ l'ayi a-ta nshi; nọdukwaphu ele ẹnya iphe ọbu.

²⁶ Ọ kwaphu ẹge ono bẹ Ume Nchileke anọduje eyeru ayi ẹka; okfu l'ike ta adudu ayi k'ọta nshi; l'ẹ b'ọ bụ l'ayi maru ẹge eekfuje anụ Nchileke ẹge gbaru ayi. Ọo ya bụ l'ọo Ume-dụ-Nsọ l'onwiya egudeje ude ọphu bụlephu yẹbedua maru iphe o kfulu gude ekfu anuru ayi Nchileke. ²⁷ Ọ bụ Nchileke, bụ yẹbedua enyoje ime obu madzụ bẹ mawaru iphe bụ uche-obu kẹ Ume-dụ-Nsọ; okfu lẹ Ume-dụ-Nsọ anọduje ekfu anuru ẹphe Nchileke; mbụ ndu nk'iya l'ẹge ọ dụ Nchileke mma.

²⁸ Ayi maru l'iphe bụ iphe, eme l'ẹhu ndu yeru Nchileke obu anọduje eme l'ẹge ọo-duru ẹphe lẹ mma; mbụ ndu Nchileke kuru ẹge ọ tumberu.
²⁹ Ishi iya bụ lẹ Nchileke mahawaru ndu nk'iya tẹmanu bẹ mgboko dūbederu; bya afotahawa ẹphe t'ẹphe bụru ndu a-dụ ẹge Nwatibe iya dū; tẹ Nwatibe iya ono bụru ọgurennya m'a gudekwanu unwanu iya l'ọphu. ³⁰ Ọ bụ ndu, Nchileke fọtahawaru b'o kuru. Yọ bụru ndu ono, o kuru ono b'ọ guru lẹ ndu doberu ẹka ndoo. Yọ bụru ndu ono, ọ guru lẹ ndu, doberu ẹka ndoo ono b'o doberu l'ọdu-biribiri iya.

N-yemobu Nchileke l'ehu ayi

³¹ ?Nanụ ẹge ayi e-dobe ọnu yee l'iphemiphe ọbule ono nta-a? Ọ -buru lẹ Nchileke agbaru ayi ọdzori; ?bụ onye e-meghe ayi ngunu. ³² Nchileke ta kfu kwewa Nwatibe iya ẹka. O duru iya ye t'ọ bya anwu-chiaru ayi l'ayi ha ọnwu. Keshinu ọphu Nchileke shi ẹge ono; nụ ayi Nwatibe iya ono; ?bụ egbe iphe ngunu b'ẹ to shidu l'ẹka Nwatibe iya ono nụ ayi kẹ mmanụ. ³³ ?Bụ onye bẹ dzuru kẹ oku ndu, Nchileke fọturu afọta ikpe? Ẹ to nwekwa. Kẹ l'ọ bụ Nchileke l'onwiya gbe me-wa t'ikpe ba nma ẹphe. ³⁴ ?Bụ onye bẹ dzuru k'ọnma ẹphe ikpe? Ẹ to nwekwa. Kẹ l'ọo Kuráyisutu Jisọsu l'onwiya bụ onye gude okfu ẹhu ẹphe nwuhu. Ọphu tọ bulekwa onanu nkinyi iya: o shi l'ọnwu teta ọdu ndzụ je anọdu l'ẹka-utara Nchileke ekfu anuru ayi Nchileke. ³⁵ ?O nwekpooru iphe a-kpọshighe tẹ Kuráyisutu be eyeheru ayi obu? ?Bụ oje iphe-ẹhuka? ?Tọo bụ oke mkpa? ?Bụ ome madzụ kpakpawowo? ?Tọo ẹgu ememe? ?Tọo ba phụ iphe owe l'ukfu? ?Tọo iphe ọlo ishi onwonye alọlo? ?Tọo l'e gbugburu ayi lẹ mma bẹ e-meghe iya nụ? ³⁶ Ọ dọ l'ọ bụ iphe, e deru l'ẹkwo okfu Nchileke; sụ: "Ọ bụ l'okfu ẹhu ngu;

b'ẹ to nwedu mbọku, anwuhu
ta anọduje du achi ayi.
Aanọduje eme ayi l'ọ bụ aturu,
a chitaru eje egbu."*

³⁷ Ephoru ephopho! Iphe ono l'ọ ha e-mekota; ọbu l'ayi eshije l'ẹka onye ono, yeru ayi obu ono

* **8:36** 8:36 Egvu 44:22.

shihu ike; mekputakota iya. ³⁸ L'ophu doru mu ɛnya bu lẹ anwuhu ta tsudu iya; ndzu ta tsu iya; to tsu iya mbu unwu ojozi-imigwe; unwu ejo maa ta tsu iya. Iphe, bu iphe eme nta-a; me ophu emekochaa mee l'uzo ifu ta fu iya; to nwe iphe, bu ike odo, furu iya nu. ³⁹ Igwe ta fukwa iya; ali ta fu iya. To nwe iphe, bu iphe Nchileke keru ekeke, ha ke okposhi te Nchileke be eyeheru ayi obu, o shi l'eka Nnajiufu ayi, bu Jisosu Kuráiyisutu yeru ayi.

9

Nchileke; me ndu o fotaru

¹ Iphe mu ekfu bukwa oswi-okfu. Mu bukwa onye ke Kuráiyisutu; mu ta adzuka ejo-ire. Ume-du-Nso bu mu ebubu l'ime obu; l'emeje t'obu mu maru iphe gbaru iya nu ohuma. O bu obu mu ono meru t'o doo mu ɛnya lẹ mu ta adzudu ejo-ire. ² Aphu jiru mu obu. Ophu o nwedu teke e to ndujedu atsụ mu l'ehu; k'ophu ooruje mu l'anụ mee; ³ me mu nyata ndu nke mu, mu l'ephe bu mee lanu. Oduje mu t'a su lẹ mu bu onye Nchileke turu onu te mu lẹ Kuráiyisutu ba atugbabehe; m'o -buru l'oo iphe a-dzo ephe. ⁴ O bu ephe bu unwu Izurelu; buru ephe; be Nchileke fotaru t'ephe buru unwu iya. O bu ephe b'o koshiru odubiribiri iya. O bu ephe b'o kweshiru ukwa iphe tukobe lẹ ndzu, ephe l'iya gbaru; buru ephe b'o turu ekemu nu. Yo buru ephe b'o koshiru ege ephe a-bajeru iya eja; buru ephe b'o nuru iphe o kweshiru ephe ukwa iya. ⁵ O bu ephe bu

awa ochechoroche ayi phe; Kuráyisutu aburu eri ephe m'a -bya l'abubu ophu o bu madzu. T'e tujee Nchileke, kangokotaru iphemiphe obule ephe gbururu jeye le tutu yoyo. Ono kwa ege o du.

⁶ Iphe mu ekfu ta bukwa l'iphe ono, Nchileke kfulu ono be buwa iphe mmakanu; ke le to bubekwa ndu, shi le Izurelu bu ogbodo ndu Izurelu. ⁷ E to bubekwa ephe l'ephe ha bu ogbodo unwu Ebirhamu; okfu l'ephe shi l'awa iya. Le Nchileke sukwaru Ebirhamu: "Lo kwa ndu, shi l'eri Ayizaku kpuu be bu ndu a-buru unwu ngu." ⁸ Iphe, iphe ono ekoshi bu le to budu iphe bu ndu, a muru amumu mmakanu be bu unwu Nchileke. O bu ndu, Nchileke kweru Ebirhamu ukwa l'oo-muta bu ndu, aagu l'ogbodo unwu Ebirhamu. ⁹ L'ege Nchileke gude kwee Ebirhamu ukwa iphe ono bu l'o suru iya: "Elenu akele be ya a-bya agbaphee ngu; Sera amuta nwata nwoke."

¹⁰ E to bulekwa onanu nkinyi iya. O kwaphu ege o du l'ehu unwu Ribeka ephe ebo ndono. Ephe shi le nna lanu, bu iya bu Ayizaku, bu ochechoroche ayi. ¹¹⁻¹² Yo bukwannuru ege eeshi t'afota, Nchileke fotaru onye lanu bu leruphu ege o tubehawaru l'uche iya; meru iphe o suru Ribeka: "Onye ke ogurennya l'unwu ngu ono a-noduje egeru onye ke nwata ozi." Iphe ono b'o kfulu b'a muderu ephe amumu; mbu teke e ta dudu iphe egirima ono dzuwaru ememe; ophu aa-su l'ephe meru ohuma; m'o bu l'ephe

meru eji. Oo ya bu le ndu ophu Nchileke fotaru bulephu ege o tuberu l'uche iya. E to bukwa ke l'ọ bu ohuma, epe metaru l'onwephe. ¹³ Bu iya bu iphe e deru l'ekwo okfu Nchileke; su le Nchileke suru: "Jekopu be ya yeru obu; Iso be ya kporu ashi."

¹⁴ ?Nanu ege ayi e-ye iya onu nta-a? ?Ayi a-su le Nchileke te emedu iphe vudo nhamunha to? Ejepho! ¹⁵ Ke l'ọ suru Mosisu: "O -nweru onye o du yebe Nchileke te ya meeru obu-oma; ya emeeru iya eya. Teke o nweru onye du iya te ya phuaru imiko; ya aphuaru iya eya." ¹⁶ Oo ya bu l'ọ bulephu obu-imiko be Nchileke egudeje afota madzu. E to bukwa uche-obu madzu; m'ọ bu l'ọ bu iphe madzu metaru l'ike k'eka iya be oogu. ¹⁷ L'ekwo okfu Nchileke kfukwaru su le Nchileke suru Fero: "Iphe, kparu iphe ya meru ngu eze bulekwaphu te ya gude ngu koshi ege ike iya ha; odo bu k'ophu ndiphe mgburumgburu e-shi ege ono maru onye ya bu." ¹⁸ Oo ya bu le Nchileke emejeru madzu ege yebe Nchileke tuberu l'uche iya. O nweru ndu ophujeru imiko; nweru ndu, okpo-chije okpoma epe.

Ehu-eghughu; me obu-imiko ke Nchileke

¹⁹ A makwaru-a l'onye lanu l'ime unu e-gbeshi jia mu; su: "O -buru l'ọ du ege ono; ? bu ngunu mehunuru be Nchileke atajekwaphu madzu uta? Nchileke -tubewa l'ọ iphe ya e-me ndo-o; ?bu onye tsukwaduru iya akposhi?" ²⁰ Obenu; nggube madzu mmanu ophu suru l'iphe Nchileke meru ta dudu mma; ?iitu onwongu ngunu? Ite, a kpuru l'ura ta ajijekwa

onye kpuru iya nù: “?O meru imagha b'i gude kpua ya ege-a, i kpuru iya-a?” ²¹ ?Tò buda o-kpu-ite maru ege oo-me ura iya? O -du iya t'o gude uzo ura lanu ono kpua ite labu: te nanu buru ite, ama mma, ee-yeje iphe a zuru l'oke aswa; ophu aburu ite, ee-yeje iphe odo; ?to kpudu iya?

²² ?Bu ngunu be ii-kfu; m'o -buru l'oo Nchileke eme ege ono? O nweru ndu Nchileke meru te ya gude koshi oke ehu-eghughu iya me ege ike iya habe. A makwarua le ndu ono gbawaru ege o ge gudewa oke ehu-eghughu iya mebyia ephe; obu le otaru ephe nshi nshinu. ²³ O nwekwaruphu ndu ophu Nchileke gude eme te ya koshi l'odu-biribiri nk'iya te nwedu etu. Ndu onanu b'o phuru imiko; bu iya bu ndu ono, o tubuhawaru l'ephe l'iya a-gbaru l'odu-biribiri iya ono. ²⁴ Yo buru ayibedua bu ndu onanu, o phuru imiko ono. E to bulekwaale ndu Ju b'o shi fota ayi nwenkinyi; o shikwaphu le ndu ohodo, e-ta buda ndu Ju fota ayi. ²⁵ Yo buru iphe ono b'o kfuru l'ekwo Hosaya; su:

“Le ndu ono, e-te shidu buru ndu nk'iya ono;
 be ya e-ku 'ndu nk'iya.'
 Nwanyi ono, ya te shidu yeru obu ono;
 be ya e-ku 'o-ri-eku iya.' ”

²⁶ Yo buru l'eke ono,
 a noduru; su ephe l'ephe
 ta abudu ndu nk'iya ono;
 be aa-nodu kua ephe
 'unwu Nchileke, no ndzu.' ”

²⁷ Azaya, bu onye nkfuchiru Nchileke chikwaruphu mkpu ehu ndu Izurelu; su: “Le to nwedu

m'o -ruhuru; unwu Ízurelu ha l'igweligwe l'ọ bụ ẹja, nọ l'ali; ọ kwa nwa ndu ẹ-ta badu ishi be aa-dzofuta. ²⁸ Onanu aburu kele Nnajiufu e-mekota iphemiphe obule, o kfuru ndiphe. Oo-mekotakpoo ya egwegwa; mee ya ohuma ohuma ege ọo-du." ²⁹ Ọ dukwaa l'ọ bụ iphe Azaya kfuhawaru temanu b'o mederu. Ọ sọru: "Ndege Nnajiufu ayi; mbu Okaribe-Kakota-Ike te kwedu t'awa ayi chihu; me ayi agvu l'ọ bụ Sodomu; mbu m'o mee ayi iphe o meru Gomora."

Ukfu, adu ndu Ízurelu l'okpa

³⁰ Nta-a; ?bu awe be ayi a-subekwanu iya ishi? Eke ayi a-sube iya ishi bu le ndu ono, ẹ-ta budu ndu Ju; ephe te shi l'ese te Nchileke gua ephe le ndu doberu eka ndoo ono be Nchileke guwaru le ndu doberu eka ndoo l'ifu iya; okfu l'ephe woru onwephe ye Kurayisutu l'eka. ³¹ Obenu le ndu Ízurelu, bu ndu keberu ehu eme iphe ekemu kfuru ege ee-shi te Nchileke gua ephe le ndu doberu eka ndoo ta dudu ike mekota iya. ³² ? Bukwanu ngunu kparu iya? Iphe kparu iya nu bu l'ephe te sedu te Nchileke gude ke l'ephe woru onwephe ye iya l'eka; gua ephe le ndu doberu eka ndoo. Ephe gbe gudechia iphe ephe gude ike eka ephe meta ese iya. Yo buru l'eke ono be mkpuma ono kporu ephe ukfu; ³³ bu iya bu iphe ono, e deru l'ekwo okfu Nchileke; su le Nchileke sọru:

"Unu phududuphu!

Ya wowaru mkpuma,
a-nodu adu ndiphe

ụkfu ngụbe ị Záyọnu;
 mbụ oke mkpuma,
 ẹphe e-vukotaje daa;
 Obenu l'onye woru onwiya
 ye onye ono l'ẹka;
 ta byadụ bya akwa izimana.”

Ọ bụ mkpuma ono bẹ ẹphe vukotaru; yọ bụru
 ụkfu dụ ẹphe l'ọkpa.

10

¹ Ụnwunna mu; iphe dụ mu mma l'obu; bụru
 iphe mu anọduje ekfu anụ Nchileke t'o meeru
 iya ndu alị mu, bụ iya bụ ndu Ju bụ t'ọ dzọfuta
 ẹphe. ² L'ọphu dokpooru mu ẹn्या bụ l'oovu
 ẹphe ẹhu t'ẹphe meje uche-obu Nchileke. Ono
 bẹ mu agbakpooru ẹphe ọdzori iya. Obenu l'ẹge
 ẹphe gude eme iya bẹ ẹphe te gudedu ọgbodo
 mmamiphe eme iya. ³ Keshinu ẹphe ta amadụ
 ẹge Nchileke eshije mee madzụ t'ọ bụru onye
 doberu ẹka ndoo; bẹ iphe ẹphe achọ bụ obuta
 ụba k'ẹka ẹphe; shi ẹge ono meta tẹ Nchileke
 gụa ẹphe ị ndu doberu ẹka ndoo. Ẹphe eshi ẹge
 ono jịka omeje iphe bụ uche-obu Nchileke. ⁴ Ị
 Kuráýisutu bẹ meekwaru tẹ ekemu ba abụhe
 ụzo, Nchileke shi agụ madzụ l'onye doberu ẹka
 ndoo; k'ọphu iphe bụ ndu, wokwanuru onwẹphe
 ye Kuráýisutu l'ẹka a-bụru ndu, Nchileke a-gụ ị
 ndu doberu ẹka ndoo.

Ndzofuta bụ k'onnyemonye

⁵ Ọwaa bụ ẹge Mosisu deru kẹ ndu eme tẹ
 Nchileke gụa ẹphe ị ndu doberu ẹka ndoo; okfu
 l'ẹphe eme iphe ekemu kfulu: Ọ sụru l'iphe,

bụ onye eme iphe ekemu kfuru e-shikwa iya nọdu ndzụ. ⁶ Obenu l'owaa bụ iphe, e deru lẹ k'uzo, Nchileke e-shi gwa ndu woru onwephe ye Kuráýisutu l'ẹka lẹ ndu doberu ẹka ndoo l'ifu iya. E deru; sụ: “Ba dukwa teke ii-je ọri wo: ?Bụ onye a-dụ ike laa l'imigwe; mbụ je ekuzita Kuráýisutu?” ⁷ Ọphu ọo dukwa teke ii-je ọri; sụ: ?Bụ onye a-bahụ l'alị-maa; mbụ shi iya kufuta Kuráýisutu?” ⁸ ?Bụ ngunu b'e deru? Iphe e deru bụ: “L'okfu Nchileke nọ ngu ntse. Ọo ya bụ iphe iikpu l'onu; buru iya bẹ ii-nọduje arị l'okpoma.” Ọo ya bụ ozi-oma ono, ayi ezi ono; bụ iya bụ l'onye Nchileke nataru bụ onye woru onwiya ye Kuráýisutu l'ẹka. ⁹ Teke ọ bụ l'i gude onu ngu kfu ya kfushia ya ike l'ẹke ndu ọdo nọ l'ọo Jisọsu bụ Nnajiufu obu; bya egude okpoma ngu l'ọ ha kweta lẹ Nchileke meru iya; yo shi l'onwu teta nọdu ndzụ; bẹ Jisọsu a-dzọta ngu. ¹⁰ Onye gude obu iya l'ọ ha woru onwiya ye Kuráýisutu l'ẹka bẹ Nchileke a-gụ l'onye doberu ẹka ndoo. Onye gude onu iya kfufuta iya l'edzudzu ọha; bẹ Kuráýisutu a-dzọta. ¹¹ L'e dekwaru l'ekwo okfu Nchileke; sụ: “L'iphe bụ onye woru onwiya ye iya l'ẹka ta abyakwa bya akwa izimana.” ¹² Ẹ to nwehekwa mkpocha, nọ iya nụ: l'onye owaa bụ onye Ju; onye ọphu ta bụ onye Ju ta dūhekwa; kẹ l'ọ bụhukwaphu Nnajiufu lanụ ono bụ Nnajiufu ephe l'ephe ha. Yoo nọduje emeru iphe bụ ndu ekfu anụ iya nụ eze-iphe-oma, kfube oswa ha nshinu. ¹³ Kẹ l'e dekwaruphu; sụ: “L'iphe bụ onye akpo-ku epha Nnajiufu bẹ ọo-dzọta.”*

* **10:13** 10:13 Jów 2:32.

14 Obenu; ?nanu ege ephe e-shikwanu akpo-ku iya; l'ephe be vuoduru uto woru onwephe ye iya l'eka? ?Nanu ege ephe e-shi woru onwephe ye iya l'eka; l'ephe ba nubua eke eekfu okfu iya? ?Nanukwanu ege ephe e-shi nua eke eekfu okfu iya; m'o -buru l'e to nwedu ndu ezi ozi-oma? 15 ?Nanukwanu ege ndu, ezi ozi-oma e-shi je ozi-oma m'o -buru l'e te zidu ephe t'ephe je iya ezizi? O kwa iya meru iphe e deru l'ekwo okfu Nchileke; su: "Iphe ehuru atsokwanu ephe ke ndu ono, byaru ozi ozi-oma ono." 16 Obenu l'e to buebedu ndu e ziru ozi-oma ono l'ephe ha be kwetaru iya nu. Kele Azaya kfukwaru; su: "Nnajiufu; ?buhunu onye be kweru okweta iphe o nuru ayi l'onu?" 17 Oo ya bu l'oworu onwonye ye Kurayisutu l'eka be shi l'onuta ozi-oma. Ozi-oma ono bukwanu ozi-oma, shi l'okfu ke Kurayisutu.

18 A bya l'ehuru ndu Izurelu; mu aji; su: ? Bu anunu be ephe ta ndu ozi-oma ono to? Wawakwa! Ephe nuchachakwaaru iya-a; l'iphe e deru l'ekwo okfu Nchileke sukwaru:

"Ndu ozi-oma ono rakwaru
okfu Nchileke arara;
a nugaru olu ephe
l'ekemeke obule le mgboko."

19 Iphe mu aji odo aburu: ?Bu enya be ozi-oma ono te shidu doo ndu Izurelu to? Wawakwa! K'odungu bu le Mosisu l'onwiya; be yewaru onu l'iphe ono, mu jiru ono l'eke o deru le Nchileke suru:

"Yebe Nchileke e-gude mba,
e-ta budu ogbodo mba

meru okopho ye unu l'èhu.
 Ya egude mba, eme eswe
 kpatsua unu èhu-eghughu.”

²⁰ Azáya akafúa ya ru okfushi ike; teke o raru iya tororo lẹ Nchileke sùru:

“O gbe bọru nọ ndu
 ẹ-te shidu achọ yẹbe Nchileke;
 bẹ phuru iya nọ.
 Yọ bọru ndu ẹ-te shidu
 aji aji iya bẹ ya koshiru onwiya.”

²¹ Yo bekwanu l'èhu kẹ ndu Ízurelu; yọ sù: “Lẹ to nwedu teke ya ta amachijedu ẹka tẹ ndu jikaru iphe ya ekfu; kwefuru iya ike laphuta azu byakfuta iya.”

11

Nchileke ta jika-gekwa ndu Ízurelu l'èphe ha

¹ Oo ya bẹ mu ajikwaphu; odo sù: ?Bọ ajika bẹ Nchileke jikawaru ndu nk'iya tọ? Tùswekwa! Ẹ tọ jikakwa èphe. Mbẹdua l'onwomu bukwa onye Ízurelu; mu shikwa l'eri Ébirihamu; bya abukwaruphu onye ikfu Bénjaminu. ² Nchileke ta jikakwa ndu nk'iya, bọ ndu o vu uzo fọtahawa. ?Unu ta amadu iphe e deru l'ekwo okfu Nchileke; mbọ ẹge Eláyija gude chia Nchileke ichi-èhu ndu Ízurelu. O sùru Nchileke: ³ “Nnajiufu; i phurua l'èphe gbugewaru ndu ekfuchiru ngu nọ; bya atuko ẹnya-ngweja ngu nwukposhibebe. O bọwa-a yẹbedua nwenkinyi iya; bẹ phoduru nọ; èphe

Tẹ ekwebe nyajikwaa ẹphe ẹbo;
gbururu jeyewaru.”‡

¹¹ Ọo ya bẹ mu aji ọdo; sù: Ndu Ízurelu; ?ẹphe kpakotaru iphe k'ọphu ẹphe darukpooru ali; ẹphe ta dũhe ike gbeshi ọdo ọọ? Tùswekwa! Ẹ ọ dukwa ẹge ono. Ọ bụ ọkpa, ẹphe hasweru kparu iphe Nchileke wataru ọdzofuta ndu ẹ-ta bũdu ndu Ju; k'ọphu ee-shikwanu ẹge ono tẹ ndu Ízurelu wataru ẹphe okoru okopho. ¹² Ọ bụ emeswe, ndu Ju mesweru kparu iphe; uru kwata gbaaru ndiphe mgburumgburu. Iyi, yitaru ndu Ju abụkwaruphu uru; gbaaru ndu ẹ-ta bũdu ndu Ju. Ọo ya bụ l'uru ge egbe kakpọkwaaru nshinu ọkpobe akaka; ndẹge ndu Ízurelu l'ẹphe ha laphutakotaru azụ byakfuta Nchileke.

Ndzọta kwaa kẹ ndu ọhodo

¹³ Nta-a bụkwa unubẹ ndu ẹ-ta bũdu ndu Ju bẹ mu ekfu eyeru. Mu eme tẹ unu maru lẹ Nchileke mewaru mu onye ishi-ozì t'ọ bũru mbẹdua a-nọduje ezi ndu ẹ-ta bũdu ndu Ju ozi-oma ono. Keshinu ọ dũ ẹge ono bẹ ozi ono anọduje eme t'ẹhu atso mu ẹna. ¹⁴ K'ọphu bụ: Nchileke -kwe; mu egudeje iya eme tẹ ndu ali mu ono wataru unu okoru okopho; tẹ mu shi ẹge ono haru ẹphe dzọta. ¹⁵ L'ọ kwa teke ono, ẹphe jikaru Nchileke ono bẹ Nchileke gbe mee tẹ yẹle ndiphe bya adu lẹ mma. ?Bụ ngunu e-mekwanu mẹ Nchileke natalẹphu ẹphe ọdo? Iphe e-me nù bụ ndu nwùhuru anwùhu e-eshi l'ọnwu teta nọdu ndzù ọdo.

‡ **11:10** 11:10 Egvu 69:22, 23.

16 Obenu l'ophu unu a-maru bu l'e -wotawa iphe odungu, a wataru l'ishi buredi gude chiaru Nchileke eja; be ishi buredi ono l'ophu bukotaakwa nk'iya. O kwaphu ege ono b'o du l'oshi. Teke bu l'ogvu iya bu ke Nchileke; be ekali iya l'o ha bukotaakwaphu nk'iya. 17 Ndu Ju du l'o bu oshi olivu ufu, a haru ekali iya kwashia. Unubedua, e-ta budu ndu Ju du l'o bu ekali-oshi olivu egu, e wotaru bya edekfube l'eke a kwafuru ekali iya k'ufu phu; yo shi eke ono dzuta. Nta-a be unu shi-wa l'ogvu olivu onanu, bu k'ufu ono l'amita mini; gude nodu ndzu. 18 Oo ya bu; t'unu be jekwa osu l'e to nvedu iphe ekali ophunanu, a kwashiru akwashu phu bu. Mbu; ? bu ke ngunu be unu e-gude eku onwunu ekuku? Unu nyatakwa l'e to budu unu gude ogvu oshi ono; l'o buchia ogvu oshi ono be gude unubedua.

19 Ii-sukwaru: "L'a kwafuwaru ekali-oshi ono; k'ophu aa-nyapyabe unubedua." 20 Ono kwaa oswi-okfu! Obenu l'iphe kparu iphe a kwafuru ephe kwa l'ephe te woduru onwephe ye Kurayisutu l'eka. Unubedua abya adzu; vudoshia ike; okfu l'unu woru onwunu ye iya l'eka. Oo ya bu t'unu ba anodukwa etse etsetse iya. O kwa t'unu gbe kwaberu onwunu enya. 21 Nchileke ta hakwa ndu Ju, bu ephe du l'o bu okpobe ekali-oshi phu, shi l'ufu phu ke mmanu. ?Buchia nggubedua; be oo-ha too? 22 O bu ege ono; be ii-gudewaru maru le Nchileke emeje odoo; makwaruphu l'oomeje madzu iphe kpfungangu. O meru ndu jikaru iya nu iphe-kpfungangu; l'emekwanuru nggubedua odoo; mbukwa teke i kweru nopyabe l'odoo obu,

oomeru ngu ọbu. Ọdumeka bẹ ọo-kwafukwa ngu phụ ẹge ọ kwafuru ndu ọphu. ²³ Ọ - bụru lẹ ndu kẹ Ju haru ọjika eze-iphe-oma ono; bẹ Nchileke e-wolekwarua ẹphe dobephu azụ l'ẹke ẹphe shi nọdu; lẹ Nchileke a-dukwaa ike dobephu ẹphe azụ l'ẹke ẹphe shi nọduhawa. ²⁴ Unu lewaru. Unubẹ ndu, ẹ-ta bụdu ndu Ju dụ l'ọ bu ẹkali-oshi olivu ẹgu. A bya akwata unu l'ẹke ono je edekfube l'oshi olivu ufu phụ; mbụ yọ bụru iphe e meru ẹge ẹ te emejehaadu iya. Ndu Ju adukwanu l'ọ bu ẹkali-oshi olivu ufu phụ. Ọo ya bụ l'oo-gbe karu Nchileke ntse owota ẹkali ono, o shi kwafu akwafu ono dekfube l'oshi, o shi nọduhawa.

Obu-imiko Nchileke bụ k'onnyemonye

²⁵ Ụnwunna mu; o nweru ọgbodo iphe, unu ta mahaadua, mu eme t'unu maru; k'ọphu unu te ejejedu ọri l'unu manukaru iphe. Iphe unu a-maru bụ l'ẹ tọ bukwa ẹge ọkpoma nmaru ndu Ízurelu kpungu nta-a bụ ẹge ọo-nmawa iya ru ẹphe jeyewaru. Teke ẹjo ọkpoma ẹphe ono a-nọ-bebe bukwa teke ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju, Nchileke ọtaru l'a-tuko laphutabebewa azụ lakfuta iya.

²⁶ Ọo ya bụ; teke ono; a tukowaru iphe bụ Ízurelu l'ẹphe haa; dzọo; bụ iya bụ iphe e deru l'ẹkwo okfu Nchileke; sụ:

“Onye Ndzọta e-shi lẹ

Záyọnu bya.

Oo-wofukota unwu

Jékọpu ẹjo iphe,

ẹphe shi eme l'ẹhu.”

²⁷ Nchileke asụ:

“L'ọọ ọwaa bụ ọgba-ndzụ,
 e-shi iya l'ẹka:
 Ya a-gụkotaru ẹphe nvu
 l'iphe dọ eji, ẹphe meru.”§

²⁸ A -bya lẹ kẹ ozi-ọma ono; gbe bukwaru iphe kweru unu; l'ẹphe bụ ọhogu Nchileke; okfu l'ẹphe jikaru ozi-ọma ono. Obenu l'a -bya lẹ kẹ afọta, Nchileke fọtaru ndu Ju bẹ ẹphe buakwa ndu, Nchileke yeru obu; shita l'okfu ẹhu ndiche ayi pẹ. ²⁹ Lẹ Nchileke ta agbanwejekwa iphe ọ rihawaru k'ememe l'ẹhu ndu ọ fọtaru t'ẹphe buru ndu nk'ia; mbu ndu ọ fọtaru bya emeeru ẹphe iphe-ọma. ³⁰ L'unubẹ ndu ẹ-ta buda ndu Ju shi buru ndu, ẹ-te kwedu ome iphe Nchileke kfulu. Obenu lẹ nta-a bẹ Nchileke phuru unu imiko; okfu lẹ ndu Ju te ekwejedu ome iphe o kfulu. ³¹ Ọ kwaphu ẹge ono b'ọ dọ ndu Ju. Nta-a bẹ ẹphe te kwekwaphu ome iphe Nchileke kfulu ẹge ee-shi tẹ Nchileke phuru ẹphe imiko ẹge ọ phuru unu. ³² Ọọ ya bụ lẹ Nchileke haru onyemonye ọbule ọzo t'ẹphe be kweshi ome iphe o kfulu; k'ọphu ya a-phuru onyemonye ọbule imiko.

Odu-biribiri Nchileke

³³ Ha-oo! Ẹge Nchileke dọ-be biribiri! Ẹ to nwekwa onye maru ẹge ọo-tu-be ọnu ẹge ọ kwata-beru ẹnya; ọphu mmamiphe iya 'enwekwaphu ẹtu. Ẹ to nwekwa onye ha kẹ ọmaebe iphe ọ tumberu; ọphu 'ọ dukwa onye ha k'okoshi ọzo, Nchileke eshije eme iphe iya! ³⁴ Ọ dọ l'ọ bụ iphe okfu Nchileke kfulu; sụ:

§ 11:27 11:27 Azá 59:20, 21; 27:9; Jer 31:33, 34.

“?Bụ onye maru
 uche-obu Nnajiufu?
 ?Bụ onye sụjeru iya
 l'ọo iphe oo-me ndọ-ọ?

³⁵ ?Bụ onye nujeru iya iphe;
 k'ọphu ọo-sụ t'ọ k'fukwaa ya ụgwo iya?”

³⁶ Ọo ya keru iphemiphe ọbule. Yọ bụru iya bẹ iphemiphe ọbule shi l'ẹka iya nọdu; bụkwaru iya phụ bẹ iphemiphe ọbule nọ-turu. T'ugvu bụru kẹ Nchileke gbururu jeye lẹ tutu yoyo. Ono kwa ẹge ọ dọ.

12

Ọno ndzụ l'ojeru Nchileke ozi

¹ Ọo ya bụ; ụnwunna mu; keshinu ọphu Nchileke aphuru ayi imiko ẹge ono bẹ mu arọ unu t'unu woru onwunu nụ Nchileke ọgbodo anunu. Unu bụru iphe, nọ ndzụ, unu gude achiru Nchileke ẹja; mbụ iphe unu doberu Nchileke nsọ bya aburu ọphu dọ Nchileke mma. Ono bụ iphe bụ ọkpobe ọbaru Nchileke ẹja ndono; bụru ono bụ iphe gbaru iya nụ. ² Unu be kwehekwa t'e nwuru unu ye t'unu meje ẹge ụnwu eliphe eme. Iphe unu e-mejechia bụ t'unu haaru Nchileke onwunu tẹ Nchileke gbanwejee obu unu; t'uche unu bụru iphe ọphungu; k'ọphu unu a-duje ike maru iphe, bụ uche-obu Nchileke; bụ iya bụ iphe dọ iya mma; bụru iphe ọ nataru; bya aburu iya bụ iphe dọberu mma.

³ Iphe mu gude ekfuru unu iphe-a; bụkwa lẹ Nchileke mewaru mu eze-iphe-oma. Mu ekfuru unu l'unu ha t'unu ba arijekwaru onwunu ẹge

unu ta ahadu. Iphe unu e-mejechia bu t'unu zijee obu l'ali; maru iphe unu ari. Nchileke nuwaru onyemonye obule okè iphe-oma, shi l'ekwekwe, onye obu kweru nk'iya. O kwa iphe e-koshije onyemonye obule iphe oo-noduje ariru onwiya ndono. ⁴ L'o kwa ege o du l'ehu madzu ndono; l'ugwehu lanu emokashijekwa ibe-ehu l'igweligwe; tuko emegbaa iphe du iche iche. ⁵ O kwaphu ege ono be ayi du l'igweligwe. Obenu l'ayi shikwa l'atugbabe, ayi le Kurayisutu tugbaberu buru ugwehu lanu. Nta-a; be ayi du l'o bu ibe-ehu iche l'iche; onyenonu; yoo me t'ibe-ehu ibe iya dzua oke. ⁶ Ayi nwegbaaru iphe-oma, Nchileke meru nu ayi l'ehu l'ehu; onye l'ege eze-iphe-oma nk'iya ha. Nta-a bu t'ayi gudeje iya mee iphemiphe obule ege gbaru nu. Teke o bu l'o nweru onye Nchileke meru iphe-oma t'o kfuchijeru yebe Nchileke; t'onye ono kfujekwa iya ege o koshiru iya eya l'ekwekwe, o kweru. ⁷ Teke o bu onye Nchileke meru iphe-oma k'ojeru chochi ozi; t'onye ono yekwaru chochi aka. Teke o bu onye Nchileke guru l'ozi iphe ezizi; t'onye ono zijekwa iya. ⁸ Teke o bu onye o yeru l'odu madzu ike; t'onye ono dujekwa madzu ike. T'onye anu ibe iya iphe; nujekwa iya l'obu iphoro. T'onye no l'ishi; keshijekwaa ehu jeshi ozi ike. T'onye aphuru onye odo imiko phujekwa iya l'ehu-otso-ena.

⁹ Yejekwaru madzu ibe ngu obu ogbodo eyeru. Bujeru uba yeru ejo iphe; nggu akweshia aka ike l'ome iphe bu iphe-oma. ¹⁰ T'onyenonu yejeru ibe iya obu ogbodo eyeru gude koshije l'unu tuko buru unwunna lanu. ¹¹ T'onyenonu kajakwa

òkwabe ibe iya ugvu. Hakwaa tẹ Ume-dụ-Nsọ meje ngu ìrè l'ẹhu ẹge oo-me t'ojeru Nnajiufu ozi vuje ngu evuvu l'obu. ¹² T'iphe ono, unu ele ẹnya iya ono meje t'ẹhu tso unu ẹna. Unu atakwaphu nshi teke unu eje iphe-ẹhuka. Unu ba atugbekwa ẹka l'okfu anu Nchileke. ¹³ Unu yejeru ibe unu, unu l'ẹphe tuko buru ndu ke Nchileke ẹka le mkpa, noru ẹphe. Unu keshijekwa ẹhu kwaa ẹbyee, byaru unu.

¹⁴ Unu gojeru onu-oma nu ndu, akpa unu ẹhu. Unu asuje Nchileke t'o meeru ẹphe ohuma; t'ẹ b'ọ tuphukwa ẹphe l'onu. ¹⁵ Teke ndu odo eme ẹswa; unu tsokwaru ẹphe mee ẹswa. Teke ndu odo ara ẹkwa; unu tsokwaru ẹphe raa ẹkwa. ¹⁶ T'uche unu l'ibe unu bujekwaru nanu. Unu be edobejekwa onwunu ẹge unu ta ahadu. Iphe unu e-gbe mejechia; bu t'unu le ndu ẹnya laru megbaje. Unu ba abujekwa nwomaru-omachaa.

¹⁷ Unu be egudejekwa ẹjo iphe kfu madzu ugwo ẹjo iphe onye obu meru unu; gbahaa t'unu kebeje ẹhu mee iphe onyemonye obule maru l'oo iphe, du mma. ¹⁸ Unu kebeje ẹhu seje mee t'unu l'onyemonye obule nodu le nchi-odu-ndoo l'iphe bu iphe unubedua l'onwunu eme. ¹⁹ Ndu, mu yeru obu; unu ba agwatajekwa ugwo iphe, e meru unu. Unu hajekwaa tẹ Nchileke gude oke ẹhu-eghughu iya melata onye obu. L'e dekwaru l'ekwo okfu Nchileke; su le Nchileke suru: "L'oo yebe Nchileke nwe ke emelata; bukwaru iya phu a-kfu ugwo. Ono bu iphe Nchileke kfuru ndono."

²⁰ O buchia iphe, unu e-meje bu: teke o bu l'onye nggu l'iya no l'okfu be ẹgu agu; nu iya nri t'o ria. Teke mini agu iya; nu iya mini t'o ngua. Le teke

iime iya ẹge ono bẹ bụ iphere bẹ iimeta ekpu iya l'ishi; k'ọphu ọo-hụ iya ọku l'ẹhu. ²¹ Unu be ekwejekwa tẹ ẹjo iphe mekputa unu. Unu gudejehia iphe-oma lụa ẹjo iya.

13

Ọnuru gọvumentị okfu

¹ T'onnyemonye ọbule mejekwa iphe ndu gọvumentị sūru t'e meje. L'ẹ to nwekwa gọvumentị, byajeru bya aburu gọvumentị m'ọ -budu l'o shi Nchileke l'ẹka. L'ọ kwa Nchileke bẹ yeru ndu ọphu nọ iya nụ nta-a. ² Ọo ya bụ; l'onye ekwefuru gọvumentị íkè bụkwa ndu ishi, Nchileke yeru bẹ onye ono ekwefuru íkè. Ndu emekwanu ẹge ono bụkwa ikpe bẹ ẹphe eseta ekpu onwẹphe. ³ Lẹ ndu eme iphe vudo nhamunha t'atsujekwa ndu gọvumentị egvu. Ndu atsujẹ ndu ishi egvu bụkwa ndu eme ẹjo iphe. Teke bụ l'ọ dụ ngu t'ẹ b'ị tsushi onye ishi, achị nụ egvu; ọo ya bụ t'i mejenu iphe vudo nhamunha; ẹge onye ishi, achị nụ a-ja ngu ajaja k'iphe i meru. ⁴ L'onye ishi, achị nụ bụkwa nwozi Nchileke. Iphe ooje aburu iphe a-duru ngu lẹ mma. Obenu lẹ teke i mekwanuru iphe ẹ-ta dudu mma; tsukwaa ya egvu; l'ẹ t'e yekwa iya t'ọ hụje madzụ àhùhù kẹ mmakanu. Ọ bụ nwozi Nchileke; buru onye àhù ndu eme ẹjo iphe àhùhù gude ekoshi oke ẹhu-eghughu kẹ Nchileke. ⁵ Ọo ya kparu iphe unu e-meje iphe gọvumentị kfulu. Ẹ tọ bụlekwa ẹge ee-shi t'unu gbalaaru oke ẹhu-eghughu Nchileke; ọ bụkwaphu t'unu meje iphe unu maru l'ime obu unu l'ọ gbaru unu l'ememe.

⁶ Oo ya kparu iphe unu a-kfujé akirikó mbeke. Lẹ ndu gòvumentí kwa Nchileke bẹ ẹphe ejeru ozi; ẹphe anọduje ese t'ẹphe jee ya ẹge ọ gbaru. ⁷ Oo ya kparu iphe unu e-mejeru ẹphe iphe ruberu ẹphe. Onye o ruberu t'a tũru akirikó nũ; unu tũru akirikó nũ iya. Onye o ruberu t'a tũru utu nũ; unu tũru utu nũ iya. Onye o ruberu t'e yeru ẹso; unu yeru iya ẹso. Onye o ruberu t'a kwabẹ ugvu; unu kwabẹ iya ugvu. Oo ya bũ; t'unu mejeru onyemonye ọbule iphe ruberu iya nũ.

Oyeru madzũ ibe ngu obu

⁸ T'ẹ b'ọ dukwa ụgwó ọdo, unu e-jijeru madzũ; gbahaa ụgwó iphe lanũ ono, unu jì ono, bũ iya bũ t'unu yeru ibe unu obu. Onye yeru ibe iya obu mekotaakwaru iphe, ekemu Nchileke sũru t'e meje. ⁹ L'ẹke iphe bũ ekemu l'ọ ha; bũ iya bũ: be erikwa ogori; be egbukwa ọchi; be ezikwa oshi; be ejijekwa ijimẹnya; mẹwaru ụnwu ekemu ọdo, yìgbaa ya nũ; ekemu ono l'ọ ha je edzekfua ishi l'ekemu lanũ-a, bũ iya bũ: "T'i yeru madzũ ibe ngu obu ẹge i yeru onwongu." ¹⁰ Onye yeru madzũ ibe iya obu te emejekwa onye ọbu ẹjo iphe. Oo ya kparu iphe n-yemobu bũ omeebe iphe ekemu kfuru.

Kwakọbe k'abyabya Kuráýisutu

¹¹ Iphe mefuaru iphe unu a-tũkoje iphemiphe ọbule ono eme bũ l'ẹge nta-a gbaru; mbũ l'ọ ruwaru teke unu e-shi lẹ mgbẹnya tehu. Ishi iya bũ lẹ nta-a bẹ teke aa-dzọta ayi kaakwa ntse ma l'ẹge o shi tebe ẹnya dũbe l'ọdungu teke ono, ayi woru onwayi ye Kuráýisutu l'ẹka

ono. ¹² Abalı kehakwaruru ẹbo; nchi-abọhu dọakwa ntse. Ọo ya bụ; unu t'ayi gwọbenu iphe eeme l'ọchi; kwaa onwayi ngwa-ọgu ọphu ayi e-gude alu ọgu l'iphoro. ¹³ T'ayi watanu ome umere, gbaru ayi l'ememe l'iphoro k'eswe. T'ayi haa ori l'angu-sweshi onwayi ifu; me ọngunuka mee. T'ayi haa ome ke nwanyi; me ome ke nwoke; mekpọ ejo umere ọdo. Ayi ahakwaaphu osephe okfu; haa ijimanya. ¹⁴ Iphe unu e-gbe mee bu t'unu tukokpelephu umere Nnajiufu ayi, bu Jisosu Kurayisutu mekotaje l'ọ ha. Unu ba ahakwaru obu egbe madzu ono, unu shi buru ono ọzo; k'ọphu unu te emejedu ejo iphe, agu iya nu.

14

Ba aturushije ibe ngu

¹ Unu kwejekwa nabata onye kwetawaru l'ọo Jisosu Kurayisutu bu Nnajiufu iya; ekwekwe iya te shihuwa ike. Ọlobu t'unu l'iya be ejejekwa ọtu ẹgo l'iphe ọ suru l'ọo ọwaa bu ẹge ọ du iya. ² O nweru ndu ẹ-ta dudu iphe ẹphe aso nsọ eriri. Obenu l'onye ọphu kwetawaru nu; to shihuwa ike l'ekwekwe, o kweru phu atsukwanu egvu: e menyakwaa; ya eria ya; yo buru iya ome iphe du eji. Iphe oorije nwenkinyi abuleruphu mkpekwo-ophe. ³ Ọo ya bu t'onye ono, ẹ-ta dudu iphe ọoso nsọ eriri ono ba akpokwa onye ọphu ẹbo-ẹbo l'afu l'ẹ too ridu ẹge ya eri. Ọphu t'onye ọphu bulephu mkpekwo-ophe be oorije phu ba aturushijekwa onye ọphu ẹ-te nwe du iphe ọoso nsọ eriri phu. Ishi iya bu le Nchileke

nataakwaruphu yẹbedua. ⁴ ?Bụ onye b'ì bụ; kẹ t'ò bụru onye ejeru onye ọdo ozi bẹ ịiturushi. Ọ bụ Nnajiufu iya a-nma iya ikpe l'oome ẹji; m'ọ bụ l'oome ọhuma. Obekwanu l'ọo-nọdu eme iya-a ọhuma; kele Nnajiufu iya bẹ sụru l'oome iya-a ọhuma; t'ò meru tughuru.

⁵ O nweru onye a-foṭa eswe ujiku lanu dobe le mboku ono kakota iya ndu ọphu mkpa; nweru onye a-nọdu arị l'ẹ to nweḍu eswe mboku ọphu ka ibe iya mkpa. T'onyenonu vudoshia ike l'ọphu o vudo. ⁶ Onye riru l'o nweru mboku ọphu ka ibe iya; eme iya gude l'akwabẹ Nnajiufu ugvu. Onye ẹ-ta dudu iphe ọoso nsọ eriri; eri iya gude l'akwabẹ Nnajiufu ugvu. Kẹ l'ookelejeodu Nnajiufu ekele; ọmanu yo ride iya. Onye ọphu nweru iphe ọphu ọosuje le ya te eridu; eme iya gude akwabẹ Nnajiufu ugvu; l'ekelejekwaphu Nchileke ekele kẹ nwa ndu ọphu, oorije. ⁷ Ẹ to nwekwa l'ayi ha onye nọ ndzu, nọ-turu iya onwiya; to nwe onye anwuhu anwuhu, anwuhu-turu iya onwiya. ⁸ Ayi -nọdu ndzu bukwa Nnajiufu bẹ ayi nọ-turu iya. Teke ayi nwuhuru anwuhu; kwaphu Nnajiufu bẹ ayi anwuhu alakfube. Ọo ya bụ l'ayi bụ kẹ Nnajiufu: mẹ ayi -nọ ndzu; mẹ ayi -nwuhuru anwuhu. ⁹ Kele Kuráyisutu nwuhu-getsuaru bya anọdu ndzu; k'ọphu ọo-buru Nnajiufu ndu, nwuhuru anwuhu; mẹ kẹ ndu, nọ ndzu. ¹⁰ Okishi-oma; ?nanu ẹge e meru; bẹ ịiturushi nwanna ngu? ?O meru imagha; bẹ ịikpo iya ẹbo-ẹbo l'afu? ?Tị madu l'ayi e-mekochaa l'ayi ha vudokota Nchileke l'ifu; onye bụ iya l'e-kpekota ayi ikpe? ¹¹ L'e dekwaru l'ekwo okfu Nchileke; sụ:

“Lẹ Nchileke suru:
 Kamenu;
 l'iphe bụ madzụ e-mekochaa
 byishiru iya ikpere.
 Iphe, bụ madzụ e-gude
 ọnu iya kfuá l'ọo ya bụ Nchileke.”*

¹² Ọo ya bụ l'onnyemonye ọbule a-ọdu Nchileke l'ifu doo edo ẹhu onwiya.

Be emekwa t'onye ọdo daa

¹³ Ọo ya bụ t'ayi ba aturushijeshi ibe ayi. Ọ bụchia t'ayi tuko tubua t'ayi ba abujeru ukfu dū ibe ayi l'okpa; m'ọ -bụ meta iphe e-me t'o mee iphe dū ẹji. ¹⁴ Keshinu mu lẹ Nnajiufu, bụ Jisosu tūgbabewaru buri nanu bẹ ọphu dokpooru mu ẹnya ọgbodo edodo bụ l'ẹ to nwehedu iphe eeri eriri, mu asokwadu nsọ. Teke bụkwanu l'o nweru onye suru l'iphe, dū ẹge-a bẹ ya asọ nsọ; ọo ya bụ; iphe ono aburu iphe aasọ nsọ l'ẹhu k'onye onanu. ¹⁵ Teke ọ bụ l'i gude iphe iiri l'ọnu mekata nwanna ngu; ọo ya bụ l'ẹ tii mehedu iphe ekoshi l'i yeru iya obu. Ọo ya bụ t'iphe, iiri l'ọnu ba akpatakwa tẹ nwanna ngu ono, Kuráyisutu nwụ-chiru ọnwu ono laa l'iyi. ¹⁶ T'iphe ono, i suru l'ọ bụ iphe, dū ngu mma ono be evutakwa ẹjo ẹpha. ¹⁷ L'iphe bụ lẹ Nchileke bụ eze ta bụkwa eriri; mẹ angungu. Iphe bụ lẹ Nchileke bụ eze bụkwa odobe-ẹka-ndoo; nchi-ọdu-ndo; mẹ ẹhu-otso-ena ọphu shi l'ẹka Umedu-Nsọ. ¹⁸ Iphe bụ onye ejeru Kuráyisutu ozi l'uzo, dū ẹge ono eme iphe dū Nchileke mma; l'emekwaphu iphe dū ndiphe mma.

* **14:11** 14:11 Azá 45:23.

19 Oo ya bu t'ayi tubelephu l'ome iphe ono, emeje te nchi du ndoo ono; mbu iphe a-noduje eme t'ibe ayi vudoshia ike l'ekwekwe, epe kweru ke Nchileke. 20 Be egudekwa k'iphe eeri l'onu mebyia iphe Nchileke eme. E to nwekwa iphe eeri eriri, ophu aaso nsu l'ifu Nchileke. Obenu l'iphe ta dudu mma bu te madzu mee te ndu odo shi l'iphe o riru l'onu mee iphe du eji. 21 O kakwa mma t'e b'i tashi anu; tji ngu mee; to dukpo iphe ii-je ememe, bu iphe e-gbe mee te nwanna ngu mee iphe du eji. 22 Iphe i kweru; iphe i kweru le ke iphe ono, e kfushiru ono; t'o bulekwaruphu iphe noduru nggu le Nchileke. Onu-oma kwa k'onye meru iphe o riru l'o du mma k'ememe; to du teke obu iya ata iya uta l'a -maruru me ya te me iya ege ono. 23 Obenu le teke bu l'obu madzu ata iya uta l'iphe oobya eriri; oo ya bu le Nchileke a-nma iya ikpe teke o riru iya; okfu l'iphe oome ta budu ege o du iya l'obu be oome iya. Iphemiphe obule, madzu eme; okpoma iya ta azuru iya mgbede l'o du mma b'o bukwa onye obu ome iphe du eji.

15

Omuta eka Kuráyisutu

1 Ayibe ndu ophu kwetawaru ke Nchileke; obu eshihuwa ayi ike a-noduje ataru ndu ophu ekwekwe epe e-te shihudua ike nshi; l'eyeru epe eka l'eke, atsu epe l'ehu. T'ayi be emejelekwaphu ehuru ayi ehuru ayi. 2 O gbe buru te onyenonu l'ayi ha meje iphe du nwanna iya mma; mbu iphe a-duru iya le mma. Oo ya bu

k'òphu obu a-kakwanu iya oshihu ike l'iphe kẹ Nchileke. ³ Lẹ Kuráýisutu ta bukwa ẹhu iya ẹhu iya b'o shi emeje. Iphe meru nọ bụlephu iphe ono, e deru l'ẹkwo okfu Nchileke lẹ kẹ ẹhu iya ono: "L'iphe bụ ẹjo iphe e kfuru ngu bukwa yẹbedua vutaru onu iya." ⁴ L'iphemiphe obule, e deru teke ndiche b'e dekwaru t'o zia ayi iphe. Oozije ayi ọta-nshi; l'adụ ayi ike; k'òphu ayi a-nọdu ele ẹnya iphe Nchileke kweru ayi ụkwa iya. ⁵ Tẹ Nchileke ono, bụ iya emeje tẹ ayi ata nshi; l'adụjekwaphu ayi ike ono mee t'unu gude ome umere Kuráýisutu Jisọsu t'obu bụru unu nanu. ⁶ Ọo ya bụ k'òphu unu a-tụko l'unu ha tųgbabe gude obu lanu; gudekwaphu olu lanu aja Nchileke ajaja; mbụ Nchileke, bụ iya bụ Nna kẹ Nnajiufu ayi Jisọsu Kuráýisutu.

Ozi-oma bụ kẹ madzụ mgburumgburu

⁷ Ọo ya bụ; t'o shije unu l'obu t'unu l'ibe unu tųgbabe ẹge Kuráýisutu hakwaruphu; unu l'iya atųgbabe. Ọ kwa ẹge ono bẹ unu e-meje; k'òphu aa-jakwanu Nchileke ajaja. ⁸ L'iphe, mu ekfu bụ lẹ Kuráýisutu byaru bya aburu nwozi ndu Ju; ẹge ee-shi t'o mee t'iphe ono, Nchileke kweshiru ndiche ayi pẹ ụkwa iya ono rekota. Yo shi ẹge ono koshi lẹ Nchileke bụ onye ire-lanu, emeje iphe o kfuru. ⁹ Iphe ọdo, ọ byakwaruphu bụ k'òphu ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju a-ja Nchileke ajaja l'ọ phunukaru ẹphe imiko; bụ iya bụ iphe e deru l'ẹkwo okfu Nchileke:

"L'ọo ya meru iphe
ya e-tu ngu ẹpha l'ẹke
iphe, bụ mbakeshi nọ.

Ya e-gude epha ngu
gũa egvu; jaa ngu ajaja.”*

10 E dekwaruphu; sũ
“T'unube ndu e-ta budu ndu Ju;
Unu lẹ ndu Nchileke fọtaru
tụkokwa tee ešwa!”†

11 A sũkwaphu odo:
“Unube mbakeshi;
unu jaa Nnajiufu
ajaja l'unu ha.
Unube ndiphe l'unu ha;
unu tua ya epha!”‡

12 Azáya abyakwaphu bya ekfua; sũ:
“L'o-shi-l'eri Jesi a-bya!
O bu iya a-bya aburu ishi
kẹ iphe bu mbakeshi.
Yọ buru iya;
be epehe a-chiru eña tupyoo.”§

13 Tẹ Nchileke, onye bu iya emeje t'ayi lee eña
iphe, o kweru ukwa iya; mee tẹ ehu-ena unu
dzua oke; yo mekwaaphu t'ehu-agu buru nk'unu
l'unu ha; okfu l'unu kweru nk'iya. Oo ya bu
k'ophu unu e-gude ike kẹ Ume-dụ-Nsọ kakpọoru
ole eña iphe ono, Nchileke kweru ukwa iya ono.

*Iphe kparu iphe Pọlu deru
ekwo-wa ege-a*

14 Unwunna mu; unubedua be mu makwaru
majia unu eña l'iphe unu maru bulephu ome
iphe kfube ošwa dụ mma; l'unu maru iphe bu
uche-obu Nchileke okpobe amaru; k'ophu unu

* 15:9 15:9 2 Sám 22:50. † 15:10 15:10 Dit 32:43. ‡ 15:11
15:11 Egvu 117:1. § 15:12 15:12 Azá 11:10.

dzuwaru ọkpoziru ibe unu ọzo. ¹⁵ Obenu l'o nwekwaru nwiphe mu eme tẹ mu haru nyataru unu. Yọ buru iya meru iphe iphe mu ederu unu l'ẹkwo-wa ahajeru ada ike-ike ike-ike. Mu deru iya ẹge ono; mu ta tsu egvu; okfu lẹ Nchileke kwaberu mu ugvu, ha nshinu; ¹⁶ mee tẹ mu buru nwozi Kuráýisutu Jisosu l'ejeru ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju ozi. Mu eje ozi l'ọ bụ onye achiru Nchileke ẹja l'ozi-oma ono, shi l'ẹka Nchileke ono. Ọo ya bụ k'ọphu ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju a-bụkwanuru ẹja, Nchileke a-nata; bụkwaruphu iphe Umedụ-Nsọ e-me t'ọ buru iphe e doberu Nchileke nsọ. ¹⁷ Ọo ya bụ lẹ mu a-nọdu etu onwomu ẹpha k'ozi, mu ejeru Nchileke; keshinu mu lẹ Kuráýisutu tųgbabewaru buru nanu. ¹⁸ Ẹ to nwekwa iphe, mu atụ ama ekfukfu; gbahaa iphe ono, Kuráýisutu gbe shi mu l'ẹka mee ono, bụ iya bụ l'o meru tẹ ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju bya aburu ndu, eme iphe Nchileke kfuru. Iphe ono bẹ Kuráýisutu gude okfu-ọnu mu; mẹ iphe mu eme ememe mee; yọ dọ ẹge ono. ¹⁹ O gudekwaphu ike kẹ ome iphe-ọphulenyia, dųgbaa biribiri; mẹ ike kẹ Umedụ-Nsọ mee ya. Ọo ya kparu iphe mu anọdujelephu ara ozi-oma kẹ Kuráýisutu ono arara l'ẹkemeke ọbule: shita lẹ Jerúsalemu jeye lẹ Ilirikumu. ²⁰ Yọ bụleruphu iphe lanu, anọduje evu mu evuvu l'obu bụ oje okfu okfu Nchileke. Obenu l'ẹ tọ bụkwa tẹ mu je iya ekfukfu l'ẹke a mahawaru kẹ Kuráýisutu; tẹ mu be egbe gbeshi je akpulahaa ọlo l'eli ọkpa-ọlo, onye ọdo watahawaru. ²¹ Ọ dọ l'ọ bụ iphe e deru l'ẹkwo okfu Nchileke:

“Lẹ ndu, ẹ te kfubuaru nk'ia

e-gude ẹnya ẹphe phụ iya.
 Ndu ẹ-ta nùbua kẹ nk'iya
 bẹ kẹ nk'iya ono e-do ẹnya.”*

Pọlu e-je tẹ yẹle ndu Rómu jia

²² Ọ bụ iphe ono kpošihawaru mu ugbo olemole tẹ mu ba abya ndu-unu. ²³ Obenu lẹ nta-a bẹ keshinu mu jeebewaru iphe gbaru mu l'ejeje l'ibyiya ọwaa; bya anọwa afa olemole, mu shi seta ẹge mu e-me tẹ mu bya tẹ mu l'unu jia ²⁴ bẹ mu arikwa lẹ mu e-meghe iya nta-a. Mu ari lẹ mu a-bata mẹ mu jedelephu Supénu. Mu l'unu kpọtsua ọkfu nwanshi t'obu shia mu ike; unu eyetaru mu ẹka l'ije mu ọbu. ²⁵ Ọ -buru kẹ nta-a bukwa ndu kẹ Nchileke, nọ lẹ Jerúsalemu bẹ mu gude iphe ewojeru t'ẹphe mee ẹke atsụ ẹphe l'anụ. ²⁶ Lẹ ndu kẹ Kuráýisutu, nọ lẹ Masedóniya; mẹ Akáya chiru idzu; tẹ iphe t'a nù ndu kẹ Nchileke, nọ lẹ Jerúsalemu, ẹ-te nwedu ẹge ọ haru ẹphe. ²⁷ Ẹphe chikpooru obu ẹphe; nù iphe ono. Tẹmanu b'e -jedekpoo ya ekfukfu bẹ unu marua l'ọ dụ-wa l'ọ bụ ọgwo; ẹphe ejiru iya ndu kẹ Nchileke, nọ lẹ Jerúsalemu. Lẹ teke ọ bụ lẹ ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju tso gbaru mgba l'iphe-ọma ono, shi l'ẹka Ume-dụ-Nsọ ono, Kuráýisutu meru; nù ndu Ju ono; ọo ya bụ l'ọ gbaru t'ẹphe gudeje ẹku ọphu ẹphe kpataru akpata gude yeru ndu Ju ono ẹka. ²⁸ Teke mu jegeleruphu ozi ono; nù-gee ẹphe okpoga ono, a tataru ono; yọ buru mu oje Supénu; mu eshiwaru ono bata teke ono. ²⁹ Ọphu mu maru

---

* 15:21 15:21 Azá 52:15.

bụ lẹ teke mu byaru bẹ mu e-me t'iphe-oma, shi l'ẹka Kuráýisutu dzua edzudzu l'ẹke unu nọ.

³⁰ Ụnwunna mu; mu arọ unu t'unu gude kẹ ẹhu Nnajiufu ayi, bụ Jisọsu Kuráýisutu; ọwaa n-yemobu ọphu shi Ume-dụ-Nsọ l'ẹka gude lụede mu ọgu ono; kfuje nụ Nchileke l'okfu ẹhu mu: ³¹ tẹ Nchileke be ekwe tẹ ndu, jikaru ozi-oma ono l'alị Judíya fọaru mu l'uzo; ọdo bụ t'iphe mu gude eje dukwaphu ndu kẹ Nchileke, nọ lẹ Jerúsalemu mma anata. ³² Ọo ya bụ; ọ -bụru uche-obu Nchileke bẹ mu e-gude ẹhu-ẹna byakfuta unu tẹ mu l'unu nọta; k'ọphu ọo-bụwa mu ru ọtuta ume. ³³ Tẹ Nchileke, bụ iya emeje t'ẹhu dụ ayi agu swikwaru unu. Ono kwa ẹge ọ dụ.

16

Pọlu ekeletsua ndu ọ maru l'ẹhu l'ẹhu

¹ Mu eme t'unu maru nwanna ayi nwanyi, bụ Fíbi; onye ejeru chọchi, nọ lẹ Kenkiríya ozi. ² Unu gude okfu ẹka Nnajiufu ayi nata iya ọgbodo anata l'ẹge ọ gbaru ndu kẹ Nchileke. Unu eyeru iya ẹka l'iphe bụ iphe mkpa iya duru iya l'ẹke unu nọ; l'ọ yekpookwaru ndu l'igwe ẹka jeyekpokwa lẹ mbedua l'ishi onwomu.

³ Unu keleru mu Pyirisíla yele Akwíla; ndu ayi l'ẹphe tukurọ ejeru Kuráýisutu Jisọsu ozi; ⁴ ndu gude okfu ẹhu mu; lọ ishi ẹphe alọlo. Ẹ tọ bụlekwa mbedua nwenkinyi mu ekele ẹphe ekele k'iphe ẹphe meru mu. Iphe bụ chọchi, nọ l'alị ndu ẹ-ta bụdu ndu Ju mgburumgburu

ekelekwaphu ẹphe. ⁵ Ọ kwaphu ẹge ono bẹ unu e-keleru mu ọọchi ono, edzukoje l'ulo ẹphe ono.

Unu kelekwaru mu phụ Epenítósu, bụ ọkpobe ọnya mu, mu yeru obu. Ọo ya bụ onye vukotakpo ọzo woru onwiya ye Kuráýisutu l'ẹka lẹ Éshiya. ⁶ Unu kelekwaru mu phụ Méri; onye jeru unu ozi jeshia ya ike. ⁷ Unu ekelekwaru mu phụ Andurónikosu yele Júniyasu; mbụ ndu mu l'ẹphe bụ ndu Ju lanụ; bya aburu ndu mu l'ẹphe shi tuko ọdu lẹ mkpọro. Ẹphe bụ ndu kfubekpo ọswa duru onyemonye ọbule lẹ nsọ; m'a -bya l'ẹke ndu ishi-ozì nọ; tẹmanu bẹ ẹphe vu mu ọzo buru kẹ Kuráýisutu.

⁸ Unu kelekwaru mu phụ Ámpuliyatọsu; mbụ ọnya mu, nọ mu l'obu; onye mu l'iya tuko ọdu Nnajiufu l'ẹka. ⁹ Unu ekelekwaphu Ubánọsu; onye ayi l'iya tuko ejeru Kuráýisutu ozi; mękwaphu onye ono, mu yeru obu ono; mbụ Sutákisu. ¹⁰ Unu ekelekwaphu Apẹlisu; onye gudewa umere iya koshi lẹ ya vudoshi ike l'ekwekwe, o kweru kẹ Kuráýisutu. Unu ekelekwaphu ndibe Arisutóbulosu. ¹¹ Unu ekelekwaphu Heródiyọnu; onye mu l'iya tuko buru ndu Ju. Unu ekelekwaphu ndu bu lẹ kẹ Nasísosu, bụ ndu nọwa l'ẹka Nnajiufu.

¹² Unu kelekwaphu Tirayifína yele Tirayifósa, bụ ndu ejeru Kuráýisutu ozi ejeshikpoo ya ike. Unu kelekwaru mu phụ onye mu yeru obu, bụ Pésisu; mbụ onye jewaru Kuráýisutu ozi jeshikwaa ya phụ ike. ¹³ Unu ekelekwaphu Rúfọsu, bụ onye ono, gbaru iche l'ojeshi ozi kẹ Nnajiufu ike ono. Unu kelekwaru mu phụ nne iya; mbụ

nne iya ono, òhukwaphu l'ò bụ nne nke mu ono. ¹⁴ Unu kelekwaru mu phụ Asínkiritòsu yèle Fulégonu; mę Hémisu; Páturobasu; Hémasu; mękpowaru ụnwunna òdo, ẹphe l'ẹphe tũko òdũkòta l'ẹke ono. ¹⁵ Unu kelekwaru mu phụ Fìlòlògosu; mę Júliya; mę Nírìyòsu yèle nwunne iya kẹ nwanyi; mę Olímpasu; mękpowaru iphe bụ ndu kẹ Nchileke, ẹphe l'ẹphe ò l'ẹke ono.

¹⁶ Unu kelekwa ibe unu ekele; nmata ẹphe akpa. Ndu kẹ Kuráyisutu, òkòta l'iphe bụ chọchi l'ò ha ekekòta unu ekele.

Ọkwa ikperazu

¹⁷ Ụnwunna mu; mu arọkwa unu arọro t'unu letakwa ẹnya mę l'ògvù ndu ono, anọduje eme tẹ ékwò òdu ono; mbụ ndu egudeje ẹge ono akpakashì iphe, ndu chọchi kweru l'ò bụ ọkpobe okfu akpakashì. Iphe ẹphe anọduje eme bẹ yèle iphe ono, e ziru unu ono ta adagbajẹkwa. Unu bukwaru ụba yeru ẹphe. ¹⁸ Lẹ ndu, eme ẹge ono ta bukwa Nnajiufu ayi, bụ Kuráyisutu bẹ ẹphe ejeru ozi. Ọ kwa iphe ẹkpìrì iya ò ẹphe; bẹ ẹphe ejeru iya. Ẹphe ekfuje okfu; tee ya manụ; gude ire-gorogorogoro edusweshi ndu ẹ-ta madụ iphe bụ ẹjo iphe ụzo. ¹⁹ Ẹ to nwedu onye ẹ-ta nụwaru ẹge unu shì ekoshibe iphe ozi-oma ono kfuru l'ememe, unu eme iya. Yò bụru iphe ono kparu iphe ẹhu anọduje atso mu ẹna. Obenu l'ò ò mu t'a sụ t'unu gudeje mmamiphe majeru iphe bụ iphe ò mma; sefuje ẹka l'iphe ẹ-ta òdu mma. ²⁰ Nchileke, bụ iya bụ onye nchì-òdu-ndoo shì l'ẹka; e-mekwa ẹgwegwa mebyia ike kẹ Sétanu.

Oo ya bụ teke ono; Nchileke emee t'unu fupyaa Sétanu l'òkpa.

Tẹ Nnajiufu ayi, bụ Jisọsu Kuráýisutu mekwaaru unu eze-iphe-oma.

²¹ Tímoti, mu l'iya tuko eje ozi ekelekwaphu unu. Lúsiyọsu yẹle Jésonu; mẹ Sosípeta pphẹ, bụ ndu ayi l'ephẹ tuko bụru ndu Ju ekelekwaphu unu.

²² Mbèdua, bụ Téshiyọsu ekelekwaphu unu. O bụ mbèdua ederu Pọlu ẹkwo-ozí-wa; bya aburu onye unu l'iya shi l'ẹka Kuráýisutu tughabe bụru nanu.

²³ Gáyọsu-a, mu bu l'ufu iya-a; mbụ onye bụ lẹ nk'iya bẹ chọchi l'ophu edzukoje; ekelekwaphu unu. O kwaphu ẹge ono bẹ Ẹrásutosu; mbụ onye ọwaa, bụ iya edobejeru ọha okpoga-wa ekelekwaphu unu yẹle nwanna ayi, bụ Kwótosu.

²⁴ Tẹ Nnajiufu ayi, bụ Jisọsu Kuráýisutu meeru unu l'unu ha eze-iphe-oma.

Pọlu aja Nchileke ajaja; gude iya l'akpọ-chi ozi-wa ishi

²⁵ T'ayi jaa Nchileke ajaja; l'ọo ya a-dụ ike mee t'unu vudoshia ike l'ekwekwe, unu kweru nk'iya. Yọ bụru ozi-oma ono, mu ezi ono bẹ oogudeje eme t'unu vudoshia ike; mbụ ozi-oma ono, ekfu kẹ Jisọsu Kuráýisutu; l'ekoshikwaphu iphe ono, Nchileke shi l'ọdungu teke ẹ ta madu domita edomi ono. ²⁶ Yọ bụru iphe ono b'o gbe bya emee nta-a t'a maru. Nta-a bẹ ọkpobe okfu ono shiwa l'iphe ndu nkfuchiru Nchileke deru lufuta iphè; a makotaru iya. Nta-a bẹ Nchileke ono, ẹ-ta dudu teke aa-sụ l'o shi; tọ dụ teke aa-sụ l'ọo-nọ-bebe ono; ziwaru: e mewa ọkpobe okfu ono; iphe

bụ mbakeshi amakọtaru iya; k'ọphu ee-kweta ekweta; l'anụru iya okfu.

²⁷ T'e shi l'ẹka Jisọsu Kuráýisutu jaa Nchileke ajaja; mbụ Nchileke lanụ ono, bụ yẹbedua nkinyi iya bụ Nchileke; bụkwaru iya phụ nwe kẹ mmamiphe ono. T'a jaa ya ajaja gbururu jeye lẹ tutu yoyo. Ono kwa ẹge ọ dụ.

Bayiburu Ikwo
Ikwo: Bayiburu Ikwo Bible

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Ikwo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

3867ef4e-3384-5ab4-a937-63476bb8a7bb